

Värmlands ANOR

2006:3

September 2006 Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening

Årgång 23

ISSN 1400-1047

Jernbergsgården i Gåsborn. En typisk bergsmansgård uppförd efter 1750.

Bilden är tagen av vårt lokalombud för Gåsborn, Bo Eriksson. Läs mer om honom och Gåsborn på sidan 25.

Föreningen bildades 1983 och har till ändamål att stödja och stimulera intresset för släkt- och hembygdsforskning i Värmland och förena dem som delar detta intresse. Föreningen är ansluten till Sveriges Släktforskarförbund.

Organisationsnummer 873201-6897

Föreningens adress

c/o Sander, Norra Berghaget,
667 32 Forshaga
E-post: lgsander@algonet.se

Medlemsavgift

Medlemsavgiften är 140 kr för ordinarie medlem och 30 kr för familjemedlem (2006) till svenskt postgiro **46 96 60-5**. Medlemmar i Norge betalar 130 norska kronor + porto 60 norska kronor till norskt postgiro **7877.08.16652**

Arkiv

Arkivcentrum Värmland,
Box 475, 651 11 Karlstad.
Telefon 054 - 61 77 00.

Besöksadress:

Arkivcentrum Värmland,
Hööksgatan 2, Karlstad

www.genealogi.se/varmland

Styrelsen

Ordförande Lars-Gunnar Sander,
Norra Berghaget, 667 32 Forshaga.
Tel. 054-872754 Mobil 070-6348187

Vice ordförande K-G Lindgren,
Linnévägen 11, 661 43 Säffle.
Tel. 0533-14124, mobil 070-5228549

Sekreterare Gunnar Jonsson, Älvhagsg. 25,
661 40 Säffle. Tel. 0533-10559

Kassör Liv Hagberg, Garvaregatan 4,
652 20 Karlstad. Tel. 0730-401673

Ledamot Arne Berg, Kila, Vässby 2,
661 94 Säffle. Tel. 0533-63088

Ledamot Peter Borg, Ringvägen 1,
660 60 Molkom. Tel. 0553-41537

Ledamot Jens-Åke Nilsson, Gulspörreg. 12,
653 45 Karlstad. Tel. 054-564783

Ledamot Hans Olsson, Virvelgatan 77,
667 32 Forshaga. Tel. 054-872993.

Ledamot Margareta Modén, Resedag. 12,
653 45 Karlstad. Tel. 054-560758

Ledamot Rånald Engelbrekt,
Spångbergsvägen 88,
682 32 Filipstad. Tel. 0590-10181.

Valberedningen

Bernhard Granholm (sk), Ljunggatan 39C,
664 32 Grums. Tel. 0555-61153
Bengt Nordstrand, Herrgårdsg. 12,
652 24 KARLSTAD, Tel 054-189961
Ingrid Johansson, Gansbyn, Sättra,
671 95 Klässbol. Tel. 0570-461070

Materialförvaltare

Jens-Åke Nilsson, Karlstad

INNEHÅLL

3	Musikdirektören J A Nilsson
6	Ordförandekonferensen
7	Släktforskar dagarna 2006
8	Rapport från Riksstämman
9	Hedersdiplom
10	Dödboken berättar
13	Ordföranden har ordet
14	Ordenshuset Myran firar 50 år
16	En slekt på Vickersrudstorp i Tveta
18	Sven Myhl in Memoriam
19	Antavla nr 125
20	Ur andra medlemsblad
21	Antavla nr 126
22	Boktips
22	En förbigången källa till domböcker?
23	Höstens program
24	Släktforskning på Gammelvala
25	Ett besök i Gåsborn
26	Föreningens utgivning av böcker och register

VärmlandsAnor utges som medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening. Bidrag till tidningen, synpunkter på inriktningen och tips om händelser för bevakning mottas tacksamt av Redaktören. Författarna ansvarar för riktigheten i artiklar. Citera gärna VärmlandsAnor, men glöm inte att ange källa! Eftertryck av texter endast med författarens tillåtelse. Redaktionen förbehåller sig rätt att redigera insända bidrag.

Upplaga 1400 ex, 4 ggr/år

Manusstopp för 2006:4 är 6 november 2006.

Ansvarig utgivare

Lars-Gunnar Sander, Forshaga

Redaktör

Åke Hörnvist, Lagmansvägen 10, 663 41 Hammarö
Tel 054-52 54 43 ake.hornqvist@telia.com

Layout

Anette Carlsson, Karlstad

Tryck

Tryckeri AB Knappen, Karlstad

Musikdirektören J A Nilsson

en Karlstadsprofil under 1800-talets sista decennier

av Pelle Räf, Axvall

När domkyrkoorganisten och musikläraren i Karlstad Frans Oskar Söderström avlidit den 28 september 1861, fick musikdirektören Johan August Nilsson (1836-1897) vikariera på orgelpallen i stiftstemplett under änkan Söderströms dubbla nådår och sedan minst t o m stadens brand sommaren 1865 som en följd av att domkyrkoorganistvalet blev överklagat.

Nilsson innehade aldrig någon ordinarie organist- eller musiklärartjänst och var ungt Karl hela sitt liv. I 35 år var han dock bosatt i Karlstad och deltog aktivt i stadens musikliv åtminstone i sina yngre dagar. Han är därför värd att biografiera så här 110 år efter sin död. Detta sker genom republicering av några minnesrunor, som påträffats i stadens dåtida två avisor, kompletterad med resultat av arkivforskning.

Johan August föddes den 16 januari 1836 på gården Nilsby i Stora Kil. Fadern hette Nils Pettersson (1808-1843) och modern Maja Kajsa Andersdotter (1812-1874). När Johan August var fem år gammal flyttade familjen till Klingerud i Grava. Där måste julhelgen 1843 ha varit ovanligt trist i hemmet, ty fadern drunknade i Södra Hyen den 20 december.

Bouppteckningen efter "Possessionaten" (=godsägaren) Pettersson visar att han var tämligen välbärgad. Behållningen stannade nämligen vid 2.459 riksdaler. Bland inventarierna observeras ett tjugotal böcker, t ex "*Björkmans Värmlands beskrifning*"¹, och en post som antyder att någon i huset fuskat eller fuskade som tandläkare: "1 Tandnyckel, 3 dito Tänger och 1 Lansett". Ett "Tröskvärk" värderades till 25 rdr.

Året därpå flyttade änkan med söner tillbaka till Nilsby, där hon framgent be-tecknas som "vansinnig" i husförhållningarna. Men hon hade "förmögenhet" tillika och kunde därför ge inte bara Johan August utan också brodern Anders

Fritjof Nilsson (1840-1868) lämplig utbildning. Denne var inskriven några år vid Karlstads skola, innan han fick attest till Skottland som lantbrukselev. Han tycks dock inte ha förvaltat sitt pund (£) och sina eventuellt skotska kunskaper i lant-hushållning väl, ty han dog skuldsatt på Nilsby.

I Kils husförhållning är antecknat att Johan August Nilsson flyttade till Stockholm i augusti 1854 "för att der-städes erhålla undervisning i Musik", och då närmare bestämt vid Kungl Musika-liska akademien. Troligen efter det att han tagit examen där är tillagt: "för att stu-dera musiken i Leipzig". Om denna avsikt kom att förverkligas har inte kunnat bekräftas. Det har däremot hans musik-direktörsexamen i Stockholm den 13 juni 1856 med betygen Berömlig i Harmoni-lära och i Kyrkosång, Godkänd med be-röm i Violin, Piano, Orgel och Sång-kunskap samt Godkänd i Violoncell. Tilläggas bör att tämligen få KMA-elever avlade denna högre examen på den tiden. För att bli orgelnist i en kyrka på landet räckte det med en enklare organistexa-men.

Johan August titulerades därefter direktör hemma i födelseförsamlingen, och man väntade sig säkerligen att han skulle skudda Kilsleran av sina skor och ge sig ut i landet att söka lyckan som någorlunda välbetald organist och musiklä-rare i någon stifts- eller landsortsstad. Men han bodde kvar i "Kihln" till 1862, då han förslagsvis för att lättare kunna vikariera som domkyrkoorganist flyttade närmare Karlstad till landeriet Fredrice-lund strax utanför staden. Den nuvarande Fredricelundsskolan ligger inom denna förutvarande egendoms domäner, och där försökte sig nu musikdirektören på — om ordet tillåtes — storskaligt lantbruk.

Emellertid misslyckades Nilsson helt som godsägare och gjorde konkurs 1869. I den digra bunten konkurshandlingar i

stadsarkivet kan den intresserade läsa t ex hans tresidiga förklaringskrift "om orsakerna till mitt iråskade obestånd." Hans tillgångar uppskattades till 35.875:- men skulderna till 45.347:- rdr. Märkligt nog ägde han då enligt bouppteckning endast ett musikinstrument, en cello värderad till 35:- rdr. Av musikhistoriskt intresse dessutom diverse musikalier à 45:- samt "2 Stycken Notställare, 2 stäm-nycklar, pianosträngar, 1 stämgaffel, m.m. af obetydligt värde" à 10:- rdr.

Nilsson var alltså ogift, men under några år av 1870-talet tycks en mamsell Amelie Elfrida Nilsson bo tillsammans med honom. I en husförhållning uppgavs hon vara född i Stockholm 1858 men flyttade till Karlstad 31/8 1876 från Malmö och tillbaka till Skånemetropolen 1878. Detta sedan hon fött en dotter Maria Sofia 5/5 1877 utan angiven fader.

Nilsson hade alltså ingen ordinarie offentlig anställning men kan ha försörjt sig efter tiden på Fredricelund med hjälp av arv efter modern, udda vikariat och enstaka konserter. Under de sista decennierna av sitt liv hyrde han bostad på ett tiotal adresser i staden, t ex hos ungkarlskollegan domkyrkoorganisten Otto Holmberg (1823-1875). Hans sista adress var fattighuset Klaraborg, där han dog den 14 maj 1897, långtifrån lastgammal kan tyckas med nutida mått mätt. I Karlstads-Tidningens närmast följande nummer är införda en annons om hans död och en kort notis med huvuddragen av hans bio-grafi. I annonsen får vi en antydning om att han avled utan kända släktingar: "sörjd och saknad af gamla vänner" enbart. Notisen lyder:

"Dödsfall. I fredags afled å Klaraborg,

1) Första delen av prästmannen Peter Björkmans (1791-1854) "*Beskrifning öfver Wermland*" trycktes i Karlstad 1842.

Nilsby gård i Stora Kil. Den blivande musikdirektören föddes och växte upp på denna gård. Mangårdsbyggnaden uppfördes under 1700-talet.

Foto P Räf

där han de senare åren varit intagen, musikdirektören J. A. Nilsson i en ålder af 61 år. Den nu aflidne var fordom en skicklig musiker, isynnerhet på fiol, och därtill var han äfven en tid ganska förmögen, men hans opraktiska sinne gjorde att han ej kunde förvalta sina pund och han blef slutligen en fattig man, hvilken dessutom alldeles saknade förmågan att arbeta sig fram och börja på nytt, när pengarna gått sin kos. En tid ägde han egendomen Fredricelund i landsförsamlingen.”

Karlstads-Tidningen ger här i korta ordalag orsakerna till att Nilsson trots sin högklassiga utbildning aldrig hade en fast ordinarie anställning. Konkurrenten Nya Wermlands-Tidningen publicerade dagen därpå en betydligt längre nekrolog, som närmare utreder anledningarna till Nilssons tjänstlöshet:

”Ett Karlstadsoriginal har i dagarna gått ur tiden i och med musikdirektören J. A. Nilsson, som i fredags skattade åt förgångelsen i en ålder af något öfver 61 år.

Herr N. var i sin krafts dagar en skicklig musiker och isynnerhet var violin hans älsklingsinstrument, men han kom dock ej långt – realiter sedt – på sin lefnadsbana, ty hans brist på praktisk omdömesförmåga och hans liknöjdhet lade hinder

i vägen, liksom samma egenskaper äfven bragt den fordom förmögne mannen – han ägde på sin tid, bl. a. egendomen Fredricelund invid Karlstad – till tiggartafven.

Den i öfrigt fromme och beskedlige mannen – hvilken dock ansåg sig synnerligen missgynnad af både människor och ödet samt härigenom fått en viss vresighet i lynnet – hade nu under många år lefvat sitt originella lif som en eremit, och var han och hans svarta utnötta regnkappa, hvilken han använde i alla väder och under alla årstider, välbekant för alla stadsbor.

Sitt tarfliga lifsuppehälle erhöill han genom enskild och allmän välgörenhet – han gaf, bl. a., några år regelbundet en konsert årligen, vid hvilken stadens musikvänner biträdde.

Många betecknande drag för den gamle musikdirektörens egendomliga lynne kunde anföras; bland dessa må blott nämnas, att han, ehuru flera gånger uppförd å första förslagsrummet till ordinarie tjänster, aldrig kunde förmå sig att aflägga prof och således städse gick miste om det brödstycke, som han så väl behöft.

Det gamla originalet, som först för ett par år sedan kunde förmås att å fattiggården mottaga vård, har nu, som sagdt, fått sluta sina dagar, och detta var honom

själf helt visst synnerligen välkommet.”

Nilssons bortgång och minnesruna kommenterades säkerligen man och man emellan i staden. Man erinrade sig hans egenheter etc, vilket i NWT två nummer senare resulterade i en kompletterande runa eller artikel betitlad

Nilssoniana

Gamle musikdirektör Nilssons frånfalle har naturligtvis hos hans gamla vänner och bekanta återfört i minnet några af de mångfaldiga historier, som äro gängse om honom. Här nedan skola vi återgifva något af hvad en af hans bekanta² meddelat oss, och som därtill tjänar att i flera afseenden belysa mannens skaplynne. Vår meddelare skriver:

Eder uppgift, att aflidne direktör Nilsson ”aldrig kunde förmå sig att aflägga prof”, är ej med sanningen öfverensstämmande. Jag² kan med visshet säga, att han aflagt prof till organistbefattningen i Uddevalla, Karlstad, Åmål samt i en socken i Halland, hvars namn jag icke för tillfället erinrar mig. Jag tror äfven, att han aflagt prof för samma befattning antingen i Sköfde eller i någon församling där i närheten. Åtminstone var han uppförd å förslaget.

Det hörde emellertid till mannens

egenheter att aldrig bereda sig till profvet. När han skulle resa till Åmål, uppmanade jag honom gå upp i kyrkan för att öfva sig på orgeln. 'Nej,' svarade han, 'Jag har så mycket annat att göra, så det får jag inte tid till.'

När han återkom från profresan till Halland, beklagade han sig över att orgeln, på hvilken han skulle aflägga profvet, var så rasande illa stämd.

'Nå,' frågade jag, 'du stämde väl åtminstone trumpeten?'²³

'Nej, jag fick inte tid till det,' blef svaret. 'När jag kom dit på lördagen, tyckte jag det kunde vara till söndagen, men på söndagen måste jag, förstås, äta frukost först, och se'n var det för sent!'

Betecknande för honom är för öfrigt hans utrop, då han underrättades om valresultatet i nämnda Hallandsförsamling: 'Det var så innerligt väl' – utropade han gläddigt – att jag slipper flytta dit, för där var så stenigt och ledt.'

Ett annat prof på Nilssons fast oförbätterliga liknöjdhet må anföras: Vid repetition till en af hans konserter tillråddes han att vara litet noggrannare i fråga om utförandet. 'Nå, nå, det gör det samma' – genmälte N. – 'hufvudsaken är att det blir mycket folk, så att man kan få litet pengar.'"

Nilsson sökte bevisligen åtminstone musiklärartjänsten vid Karlstads läroverk efter Söderström vintern 1861/62. Det framgår av notiser i NWT 1861:nr 10 (21/12) & 1862:nr 11(8/2). Uppgiften till han aspirerade även på organistyssslor i Uddevalla och i Åmål torde vara lätt att styrka. Däremot vill nog ingen åta sig det mödosamma arbetet att hitta Nilssons namn i en Hallandsförsamlings kyrkostämmoprotokoll eller dylikt.

Värmländska källor har en hel del att berätta om musikdirektör Nilssons 35 år i stiftsstad, t ex att i hans vikariat som domkyrkoorganist 1861-65 ingick att vara musik- och sånglärare vid såväl läroverket som seminariet. Förordnandet innebar också att han måste pröva ynglingar från landet "i Organist- och Klockare-Examen". En avskrift av hans intyg för folkskolläraren Johan Burman (född 1835) har påträffats i Glava kyrkoarkiv:

"Skolläraren Johan Gustaf Burman från Gunnarskogs församling af detta Stift, hvilken hos undertecknad erhållit undervisning uti de till Organist och Kyrkosångare /Klockare/ tjänsters bestri- dande enligt Kongl. Musikaliska Aca-

demiens Cirkulärbref till samteliga Con- sistorierna i riket af den 6te December 1838 föreslagna ämnen, har vid med ho- nom denna dag efter föregången tentamen anställd examen, befunnits ega följande Kunskaper, nemligen:

i Harmonie-läran Berömlig

i Kyrkosång Berömlig

i Orgelspelning Godkänd med beröm samt eger kunskap om Orgelns vård och stämning – eger dessutom, efter erhållen undervisning och aflagt prof, skicklighet att stämma Piano Forte; Hvilket honom Herr J. G. Burman härmed till Bevis lemnas.

Carlstad den 21 Februari 1865. J. A. Nilsson Musik Direktör tjänstgörande Organist vid Karlstads Domkyrka samt tillförordnad examinera Organist och Klockare i Karlstads Stift (Sigill)"

Efter Karlstads brand testade Nilsson domkyrkans murar och valv genom att under någon timme spela på allt som fanns kvar av stämmor i orgeln, "hvilket, såsom man vet, i en större kyrka och med en kraf- tig orgel åstadkommer en betydande luft- dallring; men intet oroande förmärktes därvid".

Nilsson komponerade musiken till festkantaten vid invigningen av den nya läroverksbyggnaden i Karlstad den 2 april 1870. Texterna till kantaten författades av skolans rektor Johannes Wallinder (1832-1906) och publicerades omgående bl a i NWT, men Nilssons kompositioner tycks inte ha bevarats till eftervärlden, i varje fall inte i läroverkets arkiv.

Nilssons konsertverksamhet kan veri- fieras tack vare annonser som slumpmäs- sigt påträffats i NWT. Till en början för- kunnade en detaljerad annons i 1861:nr 68, att han tillsammans med domkyrko- organisten Söderström skulle medverka vid en "KYRKO-CONCERT" i Nors kyrka söndagen den 1 september, anord- nad av den församlingens dåvarande or- ganist Otto Holmberg och dennes bror- son Frans Holmberg (1843-1863). De fyra musikdirektörerna skulle framföra bl a en stråkkvartett av den franske violinisten och tonsättaren Pierre Rode (1774-1830).

Några månader efter sin konkurs an- nonserade Nilsson i NWT 1869:nris 76 & 77 om att han "med benäget biträde" skulle konserter i Karlstad söndagen den 26 september. Han skulle t ex själv vara violinsolist i en polonäs komponerad av den österrikiske violinisten och tonsätta-

ren Joseph Mayseder (1789-1863) och i en konsert av belgaren Charles de Bériot (1802-1870). NWT publicerade ingen re- cension av konserten. Det nilssonska even- emanget tycks helt ha överskuggats av den stora händelsen i staden denna må- nad: Invigningen den 29 september av bandelen Kristinehamn-Karlstad på Västra stambanan.

I maj 1879 avsynade Nilsson det nya orgelverket i Eds kyrka, och i november 1880 invigningsspelade han på den nya orgeln i Borgviks kyrka.

Källor och litteratur bl a:

Karlstads-Tidningen 1897:nr 1936 (17/5). Larsson, B A, Anteckningar om Karlstads domkyrka. Karlstad 1916.

Nya Wermlands-Tidningen 1897:nris 58 & 60 (18/5 & 22/5).

Nygren, C E, Biografiska anteckningar öfver lärjungar vid Karlstads högre allm. läroverk. 1. Göteborg 1913.

Ur Karlstads högre allmänna läroverks hävder. 1. Karlstad 1931, Sohlmans musiklexikon samt förf:s tryck- färdiga manuskript "Orglar och organister i Karlstads stift t o m 1869".

2) Med stor reservation föreslås att NWT:s meddelare "jag" var musikdirektören Claes Vilhelm Rendahl (1848-1926), som efterträdde Otto Holmberg som domkyrkoorganist 1877, men som kom till Karlstad redan hösten 1873 i egenskap av musiklärare vid läroverket. Rendahl bör snart ha lärt känna Nilsson och kanske stöttat honom, t ex då han sökte organisttjänsten i Åmål, som blivit ledig 1881.

3) Med "trumpeten" avses den vanligaste tungstämman i en orgel. Den har dåligt rykte bland organister, eftersom stämtungorna i piporna är ytterst känsliga för variationer i temperatur och fuktighet och därför kräver ständig tillsyn.

Ordförandekonferensen

Som vanligt hölls en ordförandekonferens i samband med årets släktforskar dagar. Fredagen den 11 augusti samlades sålunda ett sjuttiofå ordföranden på Släktforskarcentrum i Sundbyberg och förbundets magnifika hörsal därstädes. Trots den tropiska sommarvärmens utomhus så kunde man njuta av ett behagligt luftkonditionerat klimat i hörsalen. Man sitter bekvämt samt ser och hör allt som försiggår. Enda felet är väl att det inte finns uppfällbara skivor på framförvarande ryggsdöd där man skulle kunna breda ut sina papper och skrivdon. Men man kan ju inte begära allt.

Släktforskningens dag

Från olika håll i landet kom mycket positiva rapporter från detta evenemang. Efter diskussion kom man fram till att Släktforskningens dag skulle firas varje år i fortsättningen den tredje helgen i mars.

År 2007 blir det sålunda den 17 mars. Vi får väl anledning att återkomma till detta i vårt vårogram för 2007.

Förbundets servicenivå

Under 2006 har förbundet tvingats till ett flertal uppsägningar på kansliet för att få ekonomin i balans. Detta kommer att medföra en lägre projekt- och servicenivå. Nu frågade man sig vilka delar av verksamheten som i ett sådant läge borde prioriteras? Något egentligt svar på detta kom man väl inte fram till. Torbjörn Näs och Ingrid Månsson Lagergren från förbundsstyrelsen redogjorde för orsakerna till förbundets försämrade ekonomi och hur man skulle kunna komma tillrätta med denna fråga. Resultatet för år 2005 slutade i runda tal på en förlust om 1,8 miljoner kr mot ett budgeterat överskott på 0,1 miljoner. Förklaringarna härtill haltade i mitt tycke betänkligt. Boven i dramat är i vilket fall personalkostnaderna. Man hade anställt mer personal än vad

budgeten tillät i förhoppningen om att denna åtgärd skulle generera ökade intäkter. Så blev dock inte fallet. Till bilden hör också att förbundskassören Kurt Modig avled i våras. Förutsättningen för att förbundets ekonomi i fortsättningen skall gå ihop är, att intäkterna vidmakthålls på samma nivå som hittills. Under kommande år ämnar man satsa på en slutlig version av *Sveriges dödbok*. Vidare har man startat ett projekt benämnt *Sveriges gravbok* på vilken man har stora förhoppningar. Här räknar man med att kyrkogårdsförvaltningarna skall ställa sina register till förfogande.

Svenska heraldiska föreningen

Denna förenings ordförande Henric Åsklund höll ett kort men ytterst intressant och välstrukturerat föredrag om heraldik och verksamheten i hans förening. Jag skall inte närmare här referera hans anförande utan hänvisar till litteraturen i ämnet. Dock var det nog fler än jag som fick förklaring på ett och annat i detta ämne. Det jag speciellt fäste mig vid var att ett vapen tydligen kan tillåtas ändra utseende från tid till annan. Det viktiga är bara att de olika utseendena överensstämmer med blasoneringen, det vill säga den skriftliga beskrivningen av vapnet.

Register och hjälpmedel

De så kallade mormonfilmerna tillkom i många fall före det att landsarkiven försett kyrkböckerna med sidnummer och ortregister. För att verkligen kunna använda kyrkböcker och mantalslängder optimalt behöver släktforskaren få tillgång till alla de register som under decennierna tagits fram vid våra landsarkiv. Hur får vi SVAR och Gensline med flera att förstå nödvändigheten av detta?

Gravstenseländet

Hur skall vi agera för att få stopp på den kulturförstörelse som den ohämmade kom-

mersialiseringen av kyrkogårdsväsendet medför, undrade förbundet (läs Ted Rosvall)? Ett antal föreningar rapporterade här om olika slags punktingrepp man gjort för att på olika sätt dokumentera gravstenar. De flesta ville gärna berätta om hur duktiga man varit, men ingen hade något förslag på en övergripande handlingsplan. Huvudintrycket blev en tämligen ostrukturerad bild av problemområdet. Till saken hör att det inte är kyrkoråden som i praktiken bestämmer om gravstenars bevarande eller inte, utan i stället kyrkogårdsförvaltningarna. Till slut framfördes i alla fall ett konstruktivt förslag: Varför inte utse Årets kyrkogård på samma sätt som vi utser Årets bibliotek och Årets arkiv? Förbundsstyrelsen tyckte att det var en intressant idé och lovade att fundera på den.

Kommande släktforskar dagar

Nästa års släktforskar dagar kommer att hållas den 24-26 augusti i Halmstad på temat Gränsland. En av anledningarna till att just Halmstad valts är att staden då fyller 700 år. För år 2009 verkar västerbottningarna vara villiga att anordna släktforskar dagarna i Umeå. Men för 2008 saknas arrangör. Nog tycker man att det vore dags för släktforskarföreningarna i så pass stora städer som Örebro och Eskilstuna att göra en insats? Gävle och Nyköping går fortfarande och surar efter att ha blivit utkonkurrerade vid tidigare ansökningar.

Diverse

Förbundsstyrelsen meddelade att alla uppgifter nu är inmatade för kompletteringsbanden till Elgenstierna. Ytterligen några månaders arbete återstår för kontrolläsning och personregister. Förhoppningsvis kommer således dessa efterlängade band ut under år 2007. Förbundsstyrelsen informerade också om två resor man organiserat tillsammans med en rese-

Släktforskar dagarna 2006

Som förstagångsbesökare på en mäs sa blir man alltid överväldigad av det stora utbudet. Många gånger är det svårt att se skogen för alla träden. Härvidlag utgjorde "Släktforskar dagarna" inget undantag.

För att manifester a förbundets 20-årsjubileum, hade årets "dagar" förlagts till Stockholm, närmare bestämt till Factory i Nacka Strand; en byggnad som ursprungligen uppfördes för att inrymma landets första automobilfabrik. Men några bilar blev det inte, däremot åtskilliga motorer och traktorer. Lokaler na har nu gjorts om för att kunna erbjuda mässor och konferenser i en spännande miljö. Allt var alltså upplagt för att "dagarna" skulle få en förstklassig inramning.

Under de två dagarna hade vi – drygt 6.000 besökare – möjlighet att ta del av information från 73 utställare och gå på 43 föreläsningar. Bland de förra var det naturligtvis de olika lokala föreningarna som dominerade men inslaget av kom-

mersiella företag var också påtagligt. Som väntat var de flesta av dem inriktade på produkter för publicering, såväl på papper som på dator. Med min bakgrund i den grafiska branschen blev jag imponerad av hur man numera kan producera böcker i upplagor om 25 ex och till en kostnad på runt 10.000 kr. När jag var med och gav ut böcker för femton år sedan, pratade man sällan om upplagor under 1.000 ex och kostnader under 100.000 kr. Men jag förmodar att man själv måste lägga ner en hel del möda på utformningen av sitt manus. Om det finns intresse för denna fråga, skulle jag kunna göra ett temanummer i VA där vi närmare kan presentera resultatet av olika presentationsätt.

Vår egen monter var välbesökt och tidvis uppstod det köer trots att vi alltid var minst tre stycken som stod bakom disken. Totalt var vi nio stycken som försökte besvara frågor från både garvade forskare och rena noviser.

Av de 43 föreläsningarna lyssnade jag på sex. Det första och definitivt mest välbesökta föredraget hölls

av Per Clemen-

Larsson – ett emigrantarkiv". Eftersom forskningscentret i Östmark är engagerat för digitalisering av detta stora material, ca 64.000 brev, har jag vidtalat Monika Urtti, att i nästa nummer av VA ge en presentation av detta spännande projekt. Den sista föreläsningen hade rubriken "Ancestry.com: Forskning i amerikanska källor". Den hölls på engelska och efter alla tidigare aktiviteter hade jag fullt sjå att hålla mig vaken. Så därifrån har jag inte så mycket att rapportera.

Ake Hörngqvist

byrå. Den ena resan går till Svenskminnen i Tyskland 17-22 oktober 2006 och den andra till S:t Petersburg 23-27 maj 2007. Mycket intressant men dyrt! Den som är intresserad kan vända sig till OmniaResor i Västerås, telefon 021-129090.

Arkiv Digital

Konferensen avslutades med att Gabriel Wallgren från Arkiv Digital presenterade sitt företags verksamhet. De värmländska kyrkböckerna har ju digitaliserats med företagets teknik som är vida överlägsen mikrofilmerna och därmed också Genlines teknik. I förra numret av VärmlandsAnor redogjorde vi ingående för detta. I ett senare skede planerar man att digitalisera även bouppteckningar, domböcker och mantalslängder. Mer information finns på företagets hemsida: www.arkivdigital.se.

Lars Gunnar Sander

En liten del av den Värmländska delegationen. Lars-Gunnar Sander, Fredrick Andreasson, Ake Hörngqvist och Carl-Johan Ivarsson utanför om "Bröderna Factory i Nacka Strand. Foto K-G Lindgren.

Rapport från Riksstämman

Riksstämman hölls på Factory/Nacka Strand i samband med Släktforskar-dagarna. Ombud för vår förening var undertecknad, KG Lindgren och Hans Olsson. Till stämмоорdförande valdes Lars Elindersson och till sekreterare Anna-Lena Hultman. Inledningsvis rapporterades förbundsordföranden Ted Rosvall vilka föreningar som tillkommit och vilka som sorgligt nog lagts ned och därmed utträtt ur förbundet. Bland de senare, som var tre till antalet, nämndes Nordvärmlands Släktforskarförening. Detta var en uppgift som chockerade oss från Värmland eftersom vi vet att föreningen ifråga lever i högönsklig välmåga med en aktiv styrelse, medlemstidning, hemsida och höstprogram. I skrivande stund förstår varken vi eller nordvärlänningarna varifrån denna felaktiga uppgift kommit. (Den 17/8 publicerade förbundet i nättidningen Rötter en ursäkt till Nordvärmlands Släktforskarförening. Det är Nordvästra Ångermanlands Släktforskarförening som insomnat!! (red.)). För övrigt kunde följande noteras utöver rena formalia:

Årsredovisningen

Förbundsstyrelsen lämnade i stort sett samma förklaring till årets katastrofalt dåliga resultat som man gjort vid ordförandekonferensen (se särskild rapport). Ted Rosvall ursäktade sig också med att pengar skall användas och inte läggas på hög. Det är naturligtvis riktigt, men en av riksstämman fastställd budget skall ju också efterlevas! En befarad långvarig diskussion om förbundets ekonomi och styrelsens ansvarsfrihet uteblev dock. Troligen beroende på att ärendet penetrerats vid ordförandekonferensen. Man får i stället förlita sig på förbundsstyrelsens försäkran att innevarande års budget kommer att hållas. Förhoppningsvis förstår vederbörande

att en budget är ett åtagande och inte någon gissningslek. Revisionsberättelsen fick läsas upp av ordföranden eftersom ingen av revisorerna var närvarande. Något godtagbart skäl till denna frånvaro angavs ej. Som tidigare revisor i förbundet tycker jag därför att detta uteblivande var höjden av nonchalans.

Motion 1 och 6: folkräkning 2010

Fem västsvenska föreningar med Sotenäs Personhistoriska förening i spetsen föreslog att förbundet skulle uppvakta berörda myndigheter att genomföra en folkräkning hösten 2010. Motionen, som var författad av icke okände Nils Marelius, innehöll tunga och sakkunniga argument för en grundlig genomgång av befolkningen i riket, något som inte skett sedan 1970. En snarlik motion (Nr 6) framfördes av Kävlingebygdens Släkt- och Folklivsforskare Förening varför dessa två behandlades samtidigt. På förbundsstyrelsens förslag antogs motionen.

Motion 2: lathund för forskare som saknar dator

Även denna motion var författad av Sote-

näs Personhistoriska förening. Förbundsstyrelsen menade att det vore bättre att med hjälp av kurser, personlig handledning mm förmå de som ställer sig avvaktande till att använda datorer och Internet att ändra inställning till moderna hjälpmedel, snarare än att försöka hålla liv i en teknik och ett forskningssätt som inte längre utvecklas. Stämman avslöt motionen på förbundsstyrelsens förslag.

Motion 3: internationella kontakter

Ovansiljans Släktforskare föreslog att förbundsstyrelsen skulle bilda ett råd för att initiera en diskussion om hur ett framtida internationellt engagemang skulle kunna se ut. Detta med tanke på att en femtedel av Sveriges befolkning är av utländsk härkomst. Vidare föreslog man att förbundet skulle gå med som medlem i *La Confédération Internationale de Généalogie et d'Héraldique*. Förbundsstyrelsen föreslog att man skulle anta det första men avslå det andra. Det blev också stämmans beslut.

Motion 4: extern bokföringsbyrå

Släkt- och Bygdeforskarföreningen ENGELBREKT jämte sju andra föreningar i Bergslagen föreslog att förbundets bokföring skulle skötas av en extern bokföringsbyrå. Man hade också egendomliga synpunkter på kontoplanen, hur man nu kunde ha det? Detta var ju knappast någon fråga för riksstämman. Och som f.d. revisor i förbundet och tillika ekonom till professionen kunde jag av motionens utformning konstatera att förslagsställarna inte hade en aning om ekonomisk redovisning. Som tur var avslöt också stämman denna motion på förbundsstyrelsens förslag.

Förutom Anette Carlsson avgick även Kent Lundvall, Uddevalla (t.v.) och Björn Fredriksson, Boden (t.h.) ur förbundsstyrelsen. Foto Gunnar Jonsson.

Motion 5: förbundsstyrelsens protokoll

Sveriges Genealogiska Samfund föreslog att protokollen skulle distribueras till medlemsföreningarna.

Förbundsstyrelsen föreslog att motionen skulle avslås och hänvisade till övertygande argumentering för detta i facklitteraturen. Dock medgav man att informationen från styrelsens arbete kunde utökas.

Stämman beslutade i enlighet med förbundsstyrelsens förslag.

Styrelseval

Anette Carlsson från vår förening (tyvärr), Björn Fredriksson från Boden och Kent Lundvall från Uddevalla hade undanbett sig omval. I deras ställe nyvaldes Anna-Lena Andersson (Trollhättebygdens Släktforskare), Michael Lundholm (Svenska Genealogiska Samfundet) samt Ulf Mannberg (Skelleftebygdens Släktforskare). Efter Kurt Modig som avlidit valdes på ett år som förbundskassör Hans Peter Larsson (Gotlands Genealogiska Förening).

Valberedning

När ett årsmöte kommer till sista punkten på dagordningen, det vill säga val av valberedning, så brukar en pinsam tystnad utbreda sig i församlingen. Men den här gången bombarderades presidiet med en skur av förslag. Inte mindre än åtta personer föreslogs till de fem platserna. Acklamation visade sig vara omöjlig att tolka varför slutna omröstning måste genomföras. Räkningen av de 158 ombudens röstsedlar tog en oändlig tid men till slut

Värmlands Släktforskarförenings styrelse hade i år nominerat Lars-Gunnar Sander som kandidat till Hedersdiplomet, vilket han också fick. Här nedan är nomineringstexten i förkortad version:

Under Lars Gunnars långa ledarskap har Värmlands Släktforskarförening haft en fantastisk utveckling och är nu en av landets största med drygt 1100 medlemmar. Föreningens tidskrift VärmlandsAnor, som Lars Gunnar var redaktör för åren 1995-2001, har ett mycket gott anseende i släktforskarkretsar. En förnämlig hemsida, VärmlandsRötter, och en omfattande utgivning av register och andra skrifter är andra goda exempel på föreningens verksamhet. 1999 stod Värmlands

släktforskarförening, med Lars Gunnar som huvudansvarig och värd för Släktforscardagarna i Karlstad.

Lars Gunnar är en föredömlig ordförande. Inga arbetsuppgifter är honom främmande. Att lika gärna ta på sig förtroendeuppdrag i riksförbundet som att vara dörrvakt vid föreningens medlemsträffar gör att hans medarbetare gärna ställer upp och hjälper till.

Han har på ett utomordentligt sätt företrätt Värmlands släktforskarförening i press, radio och TV, något som gagnar släktforskningen i stort. Han har också knutit ett väl fungerande kontaktnät med arkiv, bibliotek och föreningsliv i hela Värmland och på många sätt varit aktiv att föra ut släktforskningen och vår förenings verksamhet.

kunde de fem lyckliga presenteras: Olof Cronberg från Växjö, Elisabeth Leek från Eksjö, Lisbeth Dahlin från Stockholm, Kent Lundvall från Uddevalla och Björn Fredriksson från Boden.

bibliotek utsetts till Årets bibliotek. Vidare meddelade förbundsordföranden att en ordförandekonferens kommer att äga rum i Sundsvall den 21-22 april nästkommande år.

Tillkännagivanden

Som avslutning tillkännagavs att Mora

Lars Gunnar Sander

Årets Victor Ömberg stipendiat Elisabeth Thorsell och förbundsordföranden Ted Rosvall. Foto Gunnar Jonsson.

Årets Hedersdiplom tilldelades Sven Johansson, Anna Stina Bäckström Gustavsson, Britta Ulander och Lars-Gunnar Sander. Foto Gunnar Jonsson.

Dödboken berättar

av Anneli Johannesson

Våra dödböcker har mycket att berätta utöver namn och datum. Det har jag kunnat konstatera under mitt arbete med att renskriva död- och begravningsböckerna för Dalby 1694-1808.

Med död- och begravningsboken kan man nå personer som är födda långt innan det fanns födelseböcker och husförhörlängder. Man kan också hitta de barn som dött innan de kom med i husförhörlängden eller ens i födelseboken. I födelseboken antecknades barnen när de döptes, alltså saknas de som var dödfödda och de som dog innan de hann döpas. I död- och begravningsboken kan man alltså hitta en pusselbit man saknat i sin släktforskning.

Min renskrivning av död- och begravningsboken för Dalby 1694 – 1808 är nu på granskning och registret kommer så småningom att ges ut av Värmlands släktforskarförening. Under arbetet har jag sett att det går att läsa ut en hel del olika saker om de levnadsvillkor man hade, både från kommentarerna som man oftast missar i ett register, men också av det man kan se när man sammanställer siffrorna.

Totala antalet registrerade de här åren är 3811, men det är stor skillnad på vilka uppgifter som prästerna förde in i boken under olika år. Noggranna präster har skrivit var personen är född och gjort en kort levnadsbeskrivning. Andra har varit mindre noggranna, eller kanske inte riktigt nyktra, och inte ens antecknat åldern på de döda eller vad de dog av.

Hur många dog per år?

Man kan se hur epidemier slagit hårt vissa år – och hur få som har dött de påföljande åren då alla svaga redan sållats bort. Det värsta enskilda året var 1773, då rödsot, koppor och "hetsig feber" härjade i socknen. 157 personer dog och det var nära 10 % av befolkningen. Under sommaren det året var det vanligt med 8 – 14 begravningar per helg.

Åren 1741 - 43 dog sammanlagt 295 personer, 18 % av befolkningen. 30! personer begravdes 28/2 1742, varav 24 stycken hade dött av fläckfeber, dvs tyfus. Alla utom en bodde inom det som senare blev Södra Finnskoga. (Sjukdomen smittar via löss och normalt dör 10 - 40 % av dem som insjuknat – om de inte får antibiotika.) Pål Davidsson, 25 år, dog i Bograngen den 19 februari "sedan han på vägen från Christiania blev sjuk". Det kan ha varit han som hade med sig de smittande lössen hem.

Befolkningen ökade långsamt eftersom epidemier med jämna mellanrum slog hårt bland framförallt barnen. Följande år kan man utläsa att större epidemier härjat:

1733	Kopporna
1741	Kopporna
1742	Fläckfeber och blodot
1743	Hetsig feber
1752	Kopporna
1762	Häll och styng

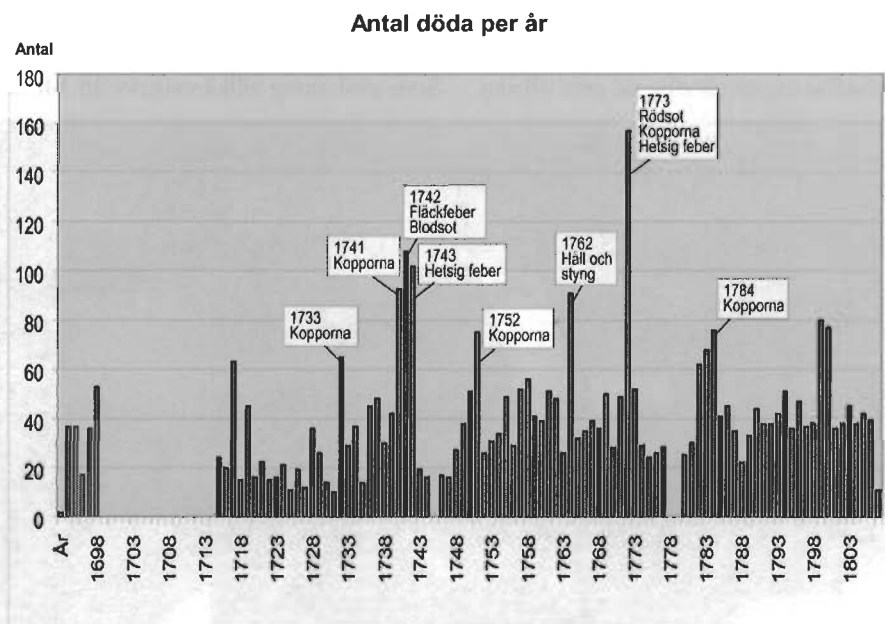
1765	Kopporna
1773	Rödsot, koppor och hetsig feber
1783	Rödsot
1784	Kopporna

Åren 1700 - 15, 1746, 1779 - 80 saknas dödboken och åren 1745, 1747, 1778, 1781, 1799 och 1808 är inte fullständiga, men diagrammet ger ändå en uppfattning om variationerna över tiden. Se figur 1.

Vad dog man av?

Jag har sammanställt dödsorsak för de personer där det finns angivet (1597 fall av 3811). Dödsorsakerna är relativt likartade under tidsperioden, de blir inte som jag trodde, mer "vetenskapliga" när man kommer längre fram i tiden.

130 (8 %) av dessa dog av olyckor. Av dem var det 45 som drunknade och så många som 10 stycken som dog av att få fallande träd över sig. 38 spädbarn kvävdes av modern, (några mammor kvävdes för många barn och anklagades för detta:

Figur 1. Antalet döda i Dalby socken under perioden 1694-1808. Större toppar och epidemier är utmärkta.

"... och som detta är det 3:e barnet som blivit dödd i sängen när sin moder, ty hemställes dess begravning till häradsrättens omprövande.").

1718 sammanfattade prästen efter årets slut då 65 personer dött: "På detta året gick den sjukan kopporna häftigt, varav många blev döde". Ett par år senare skrev prästen på motsvarande sätt efter 45 dödsfall: "På detta året 1720, gick här i församlingen från januari och slut till midsommaren en stark blodst som drog många människor till graven.". Vad "många" är går inte att veta så dessa personer finns inte med i tabellen. Se tab 1.

Hur gammal blev man?

I en artikel i Släkthistoriskt forum 5/04 skriver Örjan Hedberg om att den låga medellåldern förr lätt ger ett felaktigt intryck av att det inte fanns några äldre personer och att det kan vara bättre att se på åldersfördelningen. Jag har gjort på liknande sätt och jämför också några siffror mot dem som Örjan Hedberg redovisar från Ramsbergs socken i Västmanland. Tabell 2.

Medellivslängd beräknas egentligen som genomsnittet av livslängden på dem som är födda ett visst år. Eftersom det blir väldigt krångligt att reda ut har jag istället räknat medellåldern på dem som dött under ett år. På motsvarande sätt har jag gjort med barnadödligheten; för ett visst år tagit antal döda som inte fyllt ett år dividerat med totala antalet döda under året.

Tabell 2. Barnadödlighet och medellivslängd. En jämförelse mellan två socknar.

Barnadödlighet (under 1 år)

Ramsberg	1700-49	38%,
	1775-99	42%
Dalby	1694-1808	20%
(Dalby: 18%, NF: 20%, SF: 25%)		

Medellivslängd

Ramsberg	1700-49	26 år
Dalby	1694-1808	31 år
(medellivslängd äldre än 10 år: 54 år)		

De som överlevde 10-årsåldern kunde med lite tur leva till hög ålder. Det fanns ganska många gamla, även riktigt ålderstigna, trots att medellivslängden var låg.

Ramsberg hade högre barnadödlighet och därmed lägre medellivslängd. Det är en socken med många järnbruk, kanske man bodde tätare och smittades lättare? Det är också möjligt att det finns skillna-

Dödsorsaker i Dalby socken

Sjukdomar				Olyckor och andra vådliga händelser	
andtäppa	8	kolik	3		
barnsäng	39	kopporna	275	blixtnedslag	1
benvärk	2	kräfta	6	brännskada	
blodsot	53	ledvärk	2	/innebränd	11
bräck	5	lungst	100	drunknad	45
brännsot/feber		långsam sjukdom	11	dödad av björn	1
/hetsig feber	159	långsam svår		fall	5
bröstsjuka/-värk		skinplåga	1	ihjälfrusen	7
/-feber	57	magrev/magsveda	57	ihjälklämd	2
böld	2	moderpassion	3	ihjälslagen av träd	10
död i skogen	4	mässling	17	ihjälslagen av	
dödfödd	66	nervfeber	3	vådelig händelse	1
fallandesot	4	oangiven		knivskada	1
fläckfeber (tyfus)	42	/okänd sjukdom	267	kvävt av modern	38
gikt	2	okänd barnsjuka	76	mördad	2
gulst	5	rödsot (dysenteri)	150	olyckshändelse	1
gyllenåder	1	rötfeber	5	os	2
halsböld/-sjuka	7	slag	17	skjuten/vådaskott	3
hosta	19	tvinsot	116		
huvudsjuka/-värk	49	Uppsalafeber			
huvudsvaghet	2	(som tyfus)	9		
håll och styng	572	vattusot/svullnad	105		
innansjuka/magsjuka		värk/långsam värk			
/uppkastning	13	/torrvärk	42		
kallbrand	5	ålderdomsbräcklighet			
kikhosta	24	/-svaghet	229		

Tabell 1. Dödsorsaker i Dalby socken.

der i sättet att räkna. Dalby socken har senare delats i tre delar, Dalby, Norra (NF) och Södra Finnskoga (SF). Jag har tittat på hur barnadödligheten skiljde sig mellan de tre delarna. Det gör att man ser att variationerna är stora även inom detta begränsade område. Levnadsvillkoren skiljde sig kraftigt inom dåvarande Dalby socken och den del som senare blev Södra Finnskoga hade sämst "standard" vilket också tydligt syns i högre barnadödlighet.

Mycket avgörande för siffrorna är också hur intervallen satts, dvs vilka år man valt, och hur många "epidemiår" som råkar komma med. Om man jämför några slumpvist utvalda typiska "epidemiår" och "normalår" så är det stora skillnader i både barnadödlighet och medellivslängd. Skillnaderna beror alltså mest på om någon epidemi pågick eller ej, och också vilken sjukdom det var eftersom olika sjukdomar slog olika hårt i olika åldrar. Det finns alltså ingen tydlig trend i att

Tabell 3.

år	1735	1742	1782	1784	1806
		epidemiår	epidemiår		
antal döda:	36	105	30	68	40
döda under 1 år:	11%	7%	13%	25%	10%
döda under 11 år:	17%	38%	27%	59%	27%
medellivslängd	47 år	47 år	44 år	21 år	39 år

barnadödligheten eller medellivslängden ökar eller minskar, däremot ökar antalet döda något med tiden eftersom folkmängden ökar. Se Tabell 4.

Om man ser på fördelningen år för år kan man se tydliga toppar för 40-, 50-, 60-åringar vilket betyder att prästerna har gjort en del uppskattningar när de angett åldern, trots att den ofta verkar vara "exakt" angiven i år, månader och dagar. Åldern har här därför samlats i 10-årssteg för att ge en mer meningsfull överblick över livslängden. Eftersom barnadödligheten var så oproportionerligt hög har jag också sågat diagrammet för att skillnaderna även bland de högre åldrarna ska framgå. Se Figur 2.

Vad kommentarerna berättar

Jag har valt ut några kommentarer som exempel på vad man med lite tur kan få ut av dödboken; några allmänna exempel, några riktigt drastiska saker som

skulle ha hamnat på löpsedeln idag och till sist några som säger en del om hur man reste och flyttade.

Allmänt

Här är det intressant att se hur man under 1600-talet mätte tiden i relation till viktiga händelser. I två fall har man angett födelse i relation till Hannibalsejden (1644-45). Men också att man får uppgift om antal äktenskap, antal barn och hur man levat.

1717-02-04:

Urbanus Matsson (73 år), född i begynnelsen av Hannibalsejden

1718-07-18:

Olof Nilsson, Transtrand, 38 år. en vanvetting som aldrig arbetade, aldrig var i Guds hus eller Herrans nattvard besökte, kunde intet läsa, ej heller bringas till det gott var, dock gjorde han aldrig illa utan gick husen emellan sökande föda

1720-08-01:

Torkel Persson, N Branäs, 80 år, en stilla ärlig och gudfruktig gubbe som levat uti 80 år och 2 månader

1740-04-28:

änka Kerstin Jönsdotter, N Branäs, 81 år född i Höljes 1659, gift i 11 år, avlat 4 barn, änka i 2 år, åter gift i 19 år, avlat 2 barn, sedan änka i 29 år

1772-05-00:

Johan Wennergren, Bjurberget, en något till åren bedagad man, har en tid uppehållit sig på Finnskogen i Dalby sn med läsande för barn, utan att bruka sina salighets medel härstädes, dödde, efter berättats, på vägen då han gick från Bjurberget till Mackartjärn sistlidne maj, vart efter H Rättens dom d 1 februari 1773 är begravnen förliden sommar

Olycka eller annan otäck död

Här följer ett urval av hemsckheter som skulle ha hamnat i tidningen om de hänt idag. Men de är också intressanta för att de samtidigt berättar en del om hur man levde.

1723-09-23:

Klemmet Olsson, Backa, 66 år drunknade i Storälven utanför sin gård, en ärlig man

1729-05-24:

Hans Eriksson, Järpliden, 70 år, född i Kiärbäcktorpet, 2 ggr gift, blev afton före Pingstdagen ihjälslagen av ett omkullbränt furuträd

1741-08-24:

pigan Sigrid Klemmetsdotter, Uppgården, 26 år, mördad under sin vallgång på Likenäs ägor av sin egen morbror Per Klemmetsson i Uppgården därför att hon emot hans vilja trolovat sig med drängen Amund Nilsson i Uppgården, var igenom hans hemmans bruk skulle komma att klyvas och minskas, hon blev efter häradsrättens tillstånd begravnen

1756-07-02:

gifte man Lars Jonsson, Amnerud, 67 år var i skogen ensam den 30:e juni och fällde, då toppen av en björk föll honom på huvudet, varpå han gick hem, och klagade ej stort av det slaget han fick, dagen därpå den 1:e juli var bittida uppe, uträttade halvdagen sina hemsysslor och åt sina måltider någorlunda, den andra dagen eller 2 juli, vart sängliggande mest klagande av håll och styng, samma dag inmot middagen miste sitt mål och om aftonen avsomnade.

1757-09-17:

drängen Håkan Bengtsson, Slättne, 16 år som den 12:e april varit vid älven Tåsan

och sent om aftonen gått åter till älven att hämta sig kokvatten, då fötterna halkat under honom och en stor vass sten, den han blev hängandes över, huggit honom i själva hemligheten, varpå han måste bäras hem och avled i stor värk och vederböda

På resa

Man kan tro att folk förr sällan reste på längre resor eftersom man sällan ser något av det i böckerna. Här ser vi några som råkade dö när de var utanför socknen, alltså bör det ha varit en hel del som var ute och reste.

1720-04-09:

husfinnen Nils Nilsson, Skråckarberget, 35 år, dödde i Medskogen på resan från Norge

1743-04-03:

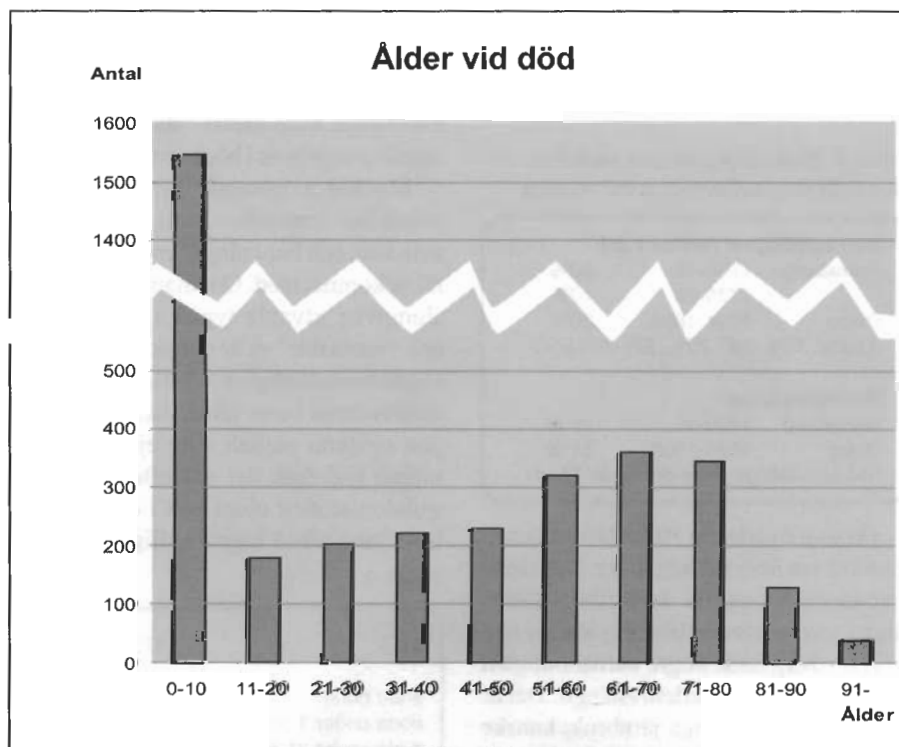
drängen Olof Olofsson, Möre, 33 år, **sjuknade på vägen till Grangärde** och dödde på Tiomilaskogen

1807-08-11:

barnet Karin Jönsdotter, N Persby, koporna, död i Svärdsjö församling, begravnen därstädes

Inflyttade

Framförallt under åren 1725-43 angav

Figur 2. Alder vid dödsfallet. diagrammet är kapat då barnadödligheten är oproportionellt stor.

Ordföranden har ordet

I förra numret av VärmlandsAnor rapporterade vi från Släktforskningens Dag den 18 mars. Liknande reportage har sedan droppat in i den ena släktforskartidningen efter den andra. Mängder av bilder föreställande människor som vetgirigt flockas kring läsapparater, datorer och digra pärmar fullproppade med släktutredningar! Mycket lyckade evenemang med andra ord, men stopp, det är ändå något fel här. Vad är det för människor som vi ser på reportagebilderna? Det är ju nästan uteslutande bara gamla tanter och farbröder! Här har uppenbarligen släktforskarrörelsen ett allvarligt problem. Hur skall men engagera yngre människor för att vitalisera verksamheten och trygga återväxten? Samtidigt vet vi att så gott som alla nya släktforskare bittert ångrar att man inte börjat tidigare med sin forskning. Det här är frågor som styrelsen i vår förening bland annat kommer att diskutera un-

der en heldag i höst. Vi kommer då att ta upp frågan om hur verksamheten skall bedrivas i fortsättningen? Skall vi fortsätta som hittills med möten och föredrag eller skall vi kanske arbeta mer i projekt? Vår organisation bör också ses över. Vi behöver t ex arbetsgrupper som under styrelsen får svara för vissa frågor. Allt detta kräver att fler medlemmar engagerar sig mer aktivt. Du som har synpunkter på det här, tveka inte att höra av dig till styrelsen!

I det här numret av VärmlandsAnor finner du höstens program som innehåller en nyhet. Våra träffar har nämligen nu förlagts till torsdagskvällar. Dessa kvällar stänger ju Arkivcentrums forskarsal inte kl 16.00 utan håller öppet till kl 20.00. Programgruppen har räknat ut det så finurligt att den rationelle medlemmen då kan forska till kl 18.30 och därefter gå direkt till föreningsmötet. För säkerhets skull har vi kollat denna idé med arkivet som faktiskt räknar med ett större antal

besökare på detta sätt.

Slutligen vill jag uppmana envar, för vilken gång i ordningen vet jag inte, att förse redaktören med stoff! En släktforskare har ju alltid något att berätta. Är du osäker på hur du skall formulera dig så hjälper redaktören dig att få stil på det hela. Är det förresten någon som vet om några värmlänningar deltog i spanska inbördeskriget? I Populär Historia läste jag nyligen att fem hundra svenskar kämpade på republikanernas sida. Många av dessa hade inspirerats av Radio Madrids svenska sändningar där en viss Kajsa Rothman från Karlstad stod för uppmärksammade inslag. Hon skrev också många artiklar i Karlstadstidningen och verkade aktivt för den svenska spanienhjälpen. Förlåt en okunnig, men vem var denna Kajsa och finns det någon som har något att berätta härom?

Gunnar Sander

prästen ofta om en person var född utanför socknen. Några år verkar uppgifterna heltäckande, andra år är det mer sporadiska angivelser, alltså är det verkliga antalet antagligen större. Inflyttningen verkar ha varit ganska stor. Av totalt 77 (av 752) personer som angetts födda på annan ort de här åren kom 12 från Ny/Nyskoga, 12 från Fryksdalen, 11 från övriga Värmland, 12 från Dalarna, 3 från Gästrikland/Hälsingland, 11 från övriga Sverige, 15 från Norge och 1 från Finland. Av dessa 77 var 29 stycken (troliga) finnar.

1727-04-09:

Staffan Staffansson Waiken, Aspberget, 96 år, född i Lövasen, Fryksdals härad, 2 ggr gift

1731-01-25:

änkan Anna Eliasdotter, Aspberget, 71 år född i Laggåsen och Ekshärads socken 1659, gift till Aspberget 1677 i 22 år, varit änka i 21 år

1741-02-10:

hustru Sigrid Andersdotter, Långav, 63 år, ett vandringsfolk, född i Marstrand av vaktmästaren Lars Toresson, i 40 år ogift, i 23 år gift med Erik Hansson Lübeck en avskedad man av Bergslagsregementet, avlat 2 barn av vilka en son nu är vid Grevendals bruk, dragits med värk och vedermöda i 18 år

Källförteckning:

Död- och begravningsböcker Dalby 1694-1755 C:1, 1756-84 E:1 och 1785-1808 E:2 via Gensline och Digiarkivs foton

Styffe, Torleif, *Nordvärmländsk historia i fickformat*, Montana 2004

Nilsson, Yngve, *Bygd och näringsliv i norra Värmland*, Lunds universitet 1950 Kartsök på www2.lantmateriet.se/ksos/index.html

Lagerkranz, Gunnar, *Svenska sjukdomsnamn i gångna tider*, 1983

Hedberg, Örjan, Hur gamla blev folk egentligen förr? *Artikel i Släkthistoriskt forum* 5/04

Ribe, Martin, *Räkna med livslängder*, artikel på http://www.scb.se/Grupp/Klassrummet/_Dokument/Skolan199.pdf

Fakta

Dalby församling delades 1826 i tre delar, Norra Finnskoga, Södra Finnskoga och Dalby.

Logen Myran i Forshaga

1. Anna Holmgren
2. Gustav Wases dotter
3. Gustav Wases fru
4. ? Bäck
5. Leonard Selldén
6. Viktor Stöod
7. Fredrik Larsson
8. Teckla Svartström
9. Fru Eriksson, medl. Nr. 1.
10. ? Svartström
11. Lina Solberg
12. Oskar Solberg
13. Fru Hallberg
14. Valfrid Hallberg
15. Kristina Kullander
16. Carl Oskar Ohlson
17. Maja Ohlson
18. Thea Hallberg
19. Britta Ardell
20. Gustav Wases dotter
21. John Forslund
22. Erik Magnusson, Deje
23. Okänd
24. Judith Forslund
25. Albin Hammarström
26. Anna Hammarström
27. Signe Andersson
28. Gerda Andersson, Deje
29. Ruth Magnusson
30. Okänd från Deje
31. " " "
32. " " "
33. Albert Jansson
34. Valborg Ohlson
35. Axel Ohlson
36. Sten Ardell
37. Gustav Jansson
38. Okänd
39. Okänd
40. Okänd
41. Lisa Lång (flicknamn)
42. Lisas make, Deje
43. Ruth Ohlson Mofjell
44. Birgit Forslund Bäckvall
45. Maj Jansson
46. Gustav Wase
47. Eivor Hammarström Thylén

ga på 50-årsdagen 1935

48. Ulla Svartström
49. Carl-Erik Ohlson
50. Okänd
51. Einar Löved
52. Okänd
53. Billy Cooper
54. Okänd
55. Sven Andersson
56. Gustav Hallberg
57. Folke Eriksson
58. Anna Jonsson
59. Nisse Andersson
60. Åke Selldén
61. Sven Lång
62. Okänd
63. Gunnar Andersson
64. Okänd
65. Okänd
66. Maj Haag
67. Erling Aronsson
68. Okänd
69. Yngve Rudström
70. Inga Selldén
71. Ingrid Rudström
72. Ingegerd Alsen
73. Gösta Måve
74. Gunnar Löved
75. Willy Nordström
76. Britta Hallberg
77. Erik Nilsson
78. Helge Nilsson
79. Okänd
80. Okänd
81. Nils Solberg
82. Erik Andersson
83. Gunnar Wiklund
84. Okänd.
85. Karl Kullander

Bilden insänd av Tore Eklund, Deje.
 Kontakta honom om du vill veta mer
 om bilden. tore eklund@spray.se eller
 tel 0552 - 103 03.

En slekt på Vickersrudstorp i Tveta

av Sten Høyendahl

En innsendt anetavle i VärmlandsAnor 1/2006 ender opp med ektefellene Måns Larsson og Ingrid Esbjörnsdotter på Vickersrudstorp nord i Tveta, på soknegrensen til Kila. De var født i begynnelsen av 1700-tallet, og at det stopper opp her er ikke overraskende for dem som kjenner den tids kirkebøker for Tveta. Presten i Tveta på denne tiden var en mann som ikke la vekt på at hans håndskrift skulle være forståelig. Måns Larssons farslekt kan imidlertid finnes på Vickersrudstorp tre ledd bakover.

Lars Månsson og Ingegerd Amundsdotter

Skattelengdene for Tveta unnlater stort sett å ta med tredingshemmanet Vickersrudstorp eller Vickerstorp i første halvdel av 1600-tallet. I hjonelengden 1610 finner vi likevel "Böriell" der, mens Amund og Per bodde i helgårdshemmanet Vickersrud, like sørvest for torpet.

I en rotelengd for 1649 merker vi oss Lars i Vickersrudstorp, og i tilsvarende lengd for 1653 Lars Persson. Farsnavnet kan være feilskrevet, ettersom Lars Månsson allerede i juli 1655 nevnes i en tvist mellom Vickersrudstorp og Lillebacka. Bekken mellom de to hemmanen gikk ofte så tørr at buskapen fra Lillebacka gikk over og gjorde skade på Lars Månssons eng. Det endte med forlik: begge parter skulle sette opp gjerde. Høsten 1655 var det synsforretning med grenseoppgang mellom Vickersrud, Vickersrudstorp, Lillebacka og Östegården.

Lars Månsson kom i mars 1673 på tinget og erklærte at han ved arv og kjøp hadde ervervet seg eiendomsretten til hele Vickersrudstorp, og framla skjøtene i retten som bevis. Hans hustru, Ingegerd Amundsdotter, hadde selv arvet 1/6, altså halvdel av torpet. Lars hadde kjøpt jord av Hans Torstensson i Avelsäter og Olof Jonsson i Bäck for 5 riksdaler hver. Videre hadde han gitt Amund Persson i Östre

Take i Kila og Per Halvardsson i Getebol 2 ½ riksdaler hver for deres hustruers morsarv, og Per Jonsson i Smärslid 12 riksdaler for hustruens farsarv. Mye taler for at Ingegerd Amundsdotter var datter av Amund i Vickersrud, som er nevnt i 1610 og 1622. Andre skattebønder med dette navnet finnes ikke i Tveta og Kila for disse årene.

Rotelengden for 1674 har fortsatt Lars på Vickersrudstorp, men tilsvarende lengd for 1682 forteller at han er død: "Vickers-torp Brukas af Enkan". Vi kjenner bare en sønn, Måns Larsson.

Måns Larson og Anna Persdotter

Ifølge en rotelengd for 1667 var en Måns Larsson dreng på Torp i Kila, trolig identisk med sønnen på Vickersrudstorp som overtok i første halvdel av 1680-årene. Hans hustru Anna Persdotter skal ha vært fra Bråten i Kila. Ifølge generalmønsterrullen av 1689 for Närke-Värmlands regemente brukte Måns Larsson og Måns Olsson hver sin halvdel av Vickersrudstorp. Soldaten i roten, nummer 872 Sten Svensson, hadde tjent siden 1681, og var nylig blitt avskjediget ettersom han var "sönder slagen af wärck".

I februar 1693 døde et barn for Måns Larsson. Hans hustru Anna Persdotter er nokså usynlig i kildematerialet, men i november 1693 var hun fadder for Elisabeth, datter av Måns Olsson og Maria Mattsdotter, deres tidligere granner som nå bodde i Gumserbyn i Kila. Kirkeboken for Kila forteller at Anna ble begravet 2. februar 1696, 45 år gammel. Høsten etter ser vi at Måns hadde giftet seg på nytt med enken Gunilla Jonsdotter, enken etter Bengt Larsson i det nærliggende Gambol i Kila. I april samme år var den 15-årige Britta Månsdotter på Vickersrudstorp avgått ved døden, men ettersom Måns Olsson nå var vendt tilbake fra Gumserbyn, kan det ikke avgjøres hvem hun var datter av.

På høsttinget 1700 fikk de to Måns'ene tredjegangs oppbud for hver sin halvdel av Vickersrudstorp. Måns Larssons far hadde i 1673 erklært seg som eier av hele hemmanet, og hvordan halvparten av dette var kommet i Måns Olssons eie, er uklart. Måns Olsson var nå blitt soldat i "Esketans, Östregårdens och Wickers-torps Rota" under navnet Svahle. I september 1702 innrømmet Måns Larsson og de andre rotebøndene at de hadde lovet ham 15 riksdaler, men bare betalt ham det halve, og retten påla dem å betale snarest "till Swahlens hustru Maria Matz dotter". Måns Olsson var åpenbart utkommandert på denne tiden, og var kanskje i Russland?

Gunilla Jonsdotter døde i mai 1709. Folket på Vickersrudstorp ble på denne tiden oppført i kirkebøkene både for Tveta og Kila, og presten i Kila noterte at hun var født i 1666 i Kilerud. Hun hadde fem barn med Bengt Larsson i Gambol, "och efter 2 sörgeår fick hon Måns Lars: i Wickerstorp, och i ekenskapet en flicka".

Også Måns Larsson døde samme høst. Om ham skrev presten i Kila en liten biografi: "1709. Wickerstorp. Oct. 31. Måns Lars: der född af Ekta säng, kunde läsa sin Christendom stycken, tiente på åtskill: ställe, giftade sig m: Ana Pärsd. i Broten, fick m: h: 10 barn, då hon dödde och han försörjrt 1 ½ år tog han Gunila Jonsd. Kihlerod, och aflade m. h: en flicka, och han lefat wid pas 70 år, afsomnade han mått af ålder".

Måns hadde altså ti barn med Anna og en datter med Gunilla, men de fleste var nok døde i sped alder. Trolig var det bare sønnen Lars og døtrene Sigrid og Anna som oppnådde voksen alder. Gunilla var nok mor til den ene av døtrene, ettersom hun i september 1702 fikk bevilget fasta på 4/18 i Gambol sammen med sine barn "af förra och sennare giftet".

Måns Larsson, født ca 1640, død 1709, Vickersrudstorp, gift med 1) *Anna Persdotter*, født ca 1651, død 1696, gift

med 2) *Gunilla Jonsdotter*, født 1666, død 1709.

Kjente barn:

1. Lars Månsson, født ca 1685, død 1733, Vickersrudstorp, gift med 1?) *Annika*, gift med 2?) *Kerstin Andersdotter*, født ca 1693, død 1738.

2. Sigrid Månsdotter, gift med *Johan Ingemarsson*, Smärslid.

3. Anna Månsdotter.

Lars Månsson (og Annika?)

Lars Månsson overtok bruket etter farens død. Når han giftet seg er uklart, men ifølge kirkeboken for Tveta ble Anna Larsdotter "i Vickerstorp" døpt i august 1710, og morens navn var Kerstin. I januar 1712 ble Måns Larsson døpt, sønn av Lars og hans hustru "Anika O." i Vickersrudstorp ifølge kirkeboken i Kila. Kirkebøkene har flere lakuner på denne tiden. Om Lars Månsson først var gift med Kerstin og så med Annika, eller om det dreier seg om feilskrift i kirkebøkene, vet vi ikke. Det kan vel heller ikke sees bort fra at den eldste datteren, Anna Larsdotter, var født utenfor ekteskap. Lars' hustru døde i alle fall tidlig, idet han i desember 1719 inngikk nytt ekteskap med piken Kerstin Andersdotter. Dødsfallet er ikke funnet i kirkebøkene.

På tinget i februar 1717 fikk Jon Persson første gangs oppbud på 1/12 i Kärrholmen og Bråten i Kila. Noe hadde han arvet, noe kjøpt, og noe var innløst fra Lars Månsson. Hvordan Lars hadde kommet til dette er uvisst - kanskje arvegods etter sin første hustru? Vi husker også at hans mor, Anna Persdotter, ved sin død ble sagt å være fra Bråten.

Lars Månsson fikk selv på høsttinget 1727 første gangs oppbud på halve Vickersrudstorp, som han til dels hadde arvet, og søstrene Sigrids og Annas parter var ifølge kjøpebrev av 2. oktober 1727 blitt innløst for 15 og 18 riksdaler. Sigrid Månsdotter var gift med Johan Ingemarsson i Smärslid. Andre søsken er ikke nevnt, og av Måns Larssons elleve barn var det åpenbart bare en sønn og to døtre som var i live. Den andre halvdel av Vickersrudstorp ble brukt av Måns Olsson Svahles sønner, og på høsttinget 1732 oppsto det strid om denne mellom Staffan og Olof Månssöner.

I november 1733 fikk Per Andersson i Kallskog første gangs oppbud for 1/12 i tredingshemmanet Kallskog av sin bror Olof Andersson og svogeren Lars Måns-

son i Vickersrudstorp. Per hadde innløst deres arvedeler for 13 ½ riksdaler, og resten hadde han selv arvet. Lars Månssons annen hustru, Kerstin Andersdotter, var altså fra Kallskog. Lars fikk ikke mye glede av pengene. Noen dager senere døde han og ble begravet 18. november, 40 år gammel ifølge kirkeboken for Tveta. Han var nok noe eldre enn dette. Kirkebøkene ble stadig dobbeltført for folket i Vickersrudstorp, og i kirkeboken for Kila ble Lars karakterisert som "en braf man".

Lars Månsson, født ca 1685, død 1733, Vickersrudstorp, gift med 1?) *Annika*, gift med 2?) *Kerstin Andersdotter*, født ca 1693, død 1738.

Barn i første (?) ekteskap:

1. Måns Larsson, født 1712, død 1787, Vickersrudstorp, gift med 1) *Ingrid Esbjörnsdotter*, født 1716?, død 1765, gift med 2) *Lisbet*, født ca 1711, død 1774.

2. Anna Larsdotter, født 1710, trolig død som barn.

3. Kerstin Larsdotter, gift med *Olof Hansson*, Snårerud.

Barn med Kerstin Andersdotter:

4. Anders Larsson, født 1727, Vickersrudstorp, gift med *Cathrina Persdotter*.

Måns Larsson og Ingrid Esbjörnsdotter

Vi vet at Måns Larsson var født i 1712, og i 1733 ser vi at drengen Måns Larsson "i Wickers torp" ga 4 öre til Tveta kirke. I mai 1735 hadde han sammen med Olof Bengtsson i Gambol, formynder for søsteren Kerstin Larsdotter, gått til sak mot stemoren Kerstin Andersdotter og hennes nye ektemann, Arvid Persson fra Djupviken i Kila, for "at få igen vår rättmättiga Egendom i vickerse Torp". Han hevdet også at stemoren hadde gjemt unna verdisaker under oppteignelsen av boet. Arvid Persson la fram "arfs instrumentet" av 1. november 1734, der det framgikk at Kerstin Andersdotter foreløpig skulle få disponere eiendommen og gi barna 1 daler sølvmynt årlig. Kerstin hadde da også arvet en part i bruket, ettersom hun hadde

sønnen Anders i ekteskapet med Lars Månsson.

Retten styrte mot et forlik, men spesielt hjertelige familieforhold ble det neppe framover på Vickersrudstorp. Særlig hadde Måns forløpt seg, da han "emot sin Stiefmoder skole utgiutit bittra ord, önskat hon måtte blifwa rasande samt at des huus skulle stå i Eld och brand". Dessuten hadde han forlatt huset, og erklært at han ikke lenger ville arbeide der uten lønn. Måns nektet for å ha sagt dette, og ettersom ingen vitner ble ført, nøyde retten seg med å gi ham en advarsel. Kerstin Andersdotter døde allerede i 1738 på Vickersrudstorp, mens Arvid Persson flyttet tilbake til Djupviken og døde der i 1743, 50 år gammel. Kerstins sønn og Måns' halvbror, Anders Larsson, giftet seg i 1752 med Cathrina Persdotter og fikk tre barn i Vickersrudstorp.

Rundt 1736 giftet Måns seg med Ingrid Esbjörnsdotter, etter alt å dømme datter av Esbjörn Sonesson og Malin Börjesdotter som først bodde i Vickersrud og senere i Stora Backa i Kila. Det første barnet, datteren Annika, ble født i oktober 1737. Navnevalget styrker sannsynligheten av at Måns' mor het Annika.

Barnedødeligheten var skremmende høy i de dager. Den tolvårige datteren Maria døde sommeren 1755 på Vickersrudstorp, "Siuk i Hella Kroppen". Trettenåringen Kerstin døde tre år senere "i blödsiuka döden". Ingrid Esbjörnsdotter

Sven Myhl in Memoriam

Nr 125

Sven Myhl finns inte längre ibland oss och därmed är också en mycket stor forskargärning avslutad, han blev 85 år. Sven föddes den 9/9 1920 i Stjärnsfors, nära Uddeholm, i Norra Råda församling. Sven var son till kassören vid Uddeholms AB Ragnar Myhl och dennes hustru Gertrud.

I slutet av 1930-talet flyttade Sven till Göteborg. Han kom där att bo på flera platser och även att ha fler arbeten, bl. a. hos Bohus slöjd samt som fastighetsskötare. Han kunde planera sitt jobb ganska fritt, vilket gav honom ganska mycket tid över som han ofta tillbringade på Landsarkivet vilket blev något av hans andra hem. Först utforskade han sin egen släkt och senare tog hans stora intresse för smeder i Värmland över. Under c:a 50 år försökte han att följa den ena smeden efter den andre "från vaggan till graven". Något som man skulle kunna säga kännetecknar smederna i både Värmland och Dalsland (Sven kom också att ägna några år åt smederna i Dalsland) är att dessa flyttar ofta. Den som har de flesta dokumenterade flyttningarna var smeden Bryngel Nyström från Ämås landsförsamlingar

som började på Rottnedals bruk, Sunne sn i Värmland och flyttade inte mindre än 19 gånger.

Svens stora forskning har "räddats" av Kjell Åberg och kan köpas på en cd-skiva: *Smeder i Värmland och Dalsland*, samt några antavlor, totalt c:a 82.000 personer, av dessa är c:a 77.500 Svens smeder och deras familjer. Svens antavla är verkligen enastående. Han berättade att han upptäckt att en baron Uggle på Värmlandsnäs hade gjort en piga med barn 1767. Pigan stämde honom till tinget. Baronerna kom inte, men hans brev finns bevarat, i detta erkänner han "allt", därmed kom den lille gossen som föddes in i adelskalendern. Bland förfäderna finns bl. a. Gustav Vasa, Birger Jarl, två syskon till heliga Birgitta, flera av de äldsta, kända svenska, norska och danska kungar, samt Karl den store i Frankerriket. Sven har 1.549 kända anor, av dessa är 1.192 förfäder till den u. ä. födde gossen! Alla dessa finns med på cd-skivan.

Svens sambo, Hildur, var 10 år äldre och dog 2004. Makarna hade inga barn.

Kjell G Åberg

Antavlan tillhör probanden Emma Kristina Nilsdotter, född 25 juli 1862 i Brattfors (S). Hon var min farfars mor och föddes i ett torparhem i Brattfors som det näst yngsta barnet i en tiobarnsfamilj. Hon tjänade som piga i olika familjer, bl.a. i Filipstad, innan hon 1891 gifte sig med min farfars far Herman Berggren (Se antavla 122). Då hade Kristina redan en dotter, som hon fått som ogift piga 1883.

Kristina och maken Herman fick tre barn tillsammans, två söner och en dotter. Kristina blev änka 1930. Hon levde ytterligare 13 år och blev 81 år gammal.

Det har inte gått att 100-procentigt fastställa anor och släktsamband för alla personer. Nr 5, Anna Nilsdotter är bl.a. en sådan person. Jag har "jobbat" mycket med Anna och hon har gett mig en hel del huvudbry. Trots detta har jag inte lyckats "säkerställa" henne helt och hållet. Jag är naturligtvis mycket tacksam för rättelser om någon upptäcker felaktigheter.

Nr 31, Cajsa Olofsdotter, har jag inte angivit någon ana för, men jag har skäl att tro att hon kommer från Björnfallet i Lungsund. Bl.a. kan en vigselnotis i Lungsund den 26 dec 1754 tyda på detta.

Britt-Marie Gerdin
Gnejsstigen 4
196 33 Kungsängen

døde i juli 1765 av hissig feber, angitt 58 år gammel (vel i meste laget!), og Måns giftet seg på nytt med den jevnaldrende Lisbet. Våren 1774 var det Lisbet som døde av feber, 65 år gammel.

På sine eldre dager overlot Måns bruket til yngstesønnen Jan. Også Måns døde av feber vinteren 1787, da han var 75 år gammel. I kirkeboken hevdes det at han var 93 år gammel, en betydelig overdrivelse.

Måns Larsson, født 1712, død 1787, Vickersrudstorp, gift med 1) *Ingrid Esbjörnsdotter*, født 1716?, død 1765, gift med 2) *Lisbet*, født ca 1711, død 1774. Barn i første ekteskap:

1. Lars Månsson, født 1752, død 1801, Vickersrud, gift med *Cathrina Nilsdotter*, født 1757.

2. Jan Månsson, født 1758, død 1800, Vickersrudstorp, gift med *Kerstin Bryngelsdotter*, født 1764, død 1843.

3. Annika Månsdotter, født 1737, død 1772, gift med *Anders Andersson*, Lillebacka.

4. Cathrina Månsdotter, født ca 1740, død 1774, gift med *Karl Knutsson*, født ca 1738, død 1770, Vickersrud.

5. Maria Månsdotter, f ca 1743, død 1755.

6. Kerstin Månsdotter, f ca 1745, d 1758.

7. Britta Månsdotter, født 1747, gift med *Erik Andersson*, født ca 1736, død 1782?, Lillebacka.

8. Margareta Månsdotter, født 1750, gift med *Anders Månsson*.

Måns Larssons og Ingrid Esbjörnsdotters etterkommere skulle fortsatt i mange år drive bruket på Vickersrudstorp.

Utrykte kilder

Riksarkivet: Värmlands län, landskaps-handlinger.

Krigsarkivet: Värmlands län, rotelängder, generalmönstringsruller.

Göta Hovrätt: Värmlands län, Näs härad, dombøker.

Tveta og Kila församlingar, kirkebøker.

Ur andra medlemsblad

Nr 126

Värmlänningar

Dalfolk 2006:2 (Släkt-, Hembygds- och Emigrationsforskarföreningen DALFOLK) Något alldeles extra! av SÅP: stamtavlor och lösa blad med olika typer av noteringar om värmlandssläkten Roman, nyligen tillvaratagna dokument efter *Präst Kersti*.

DIS-Play 2006:2 (DIS-Öst) Brottslingar och skumma typer av *Eivor Plantin*: tullnären Alexander Jöransson Wahlenberg i Sandviken, Trankil.

Näverluren 2006:2 (Värmlands Hembygdsförbund) Gästgiverier, skjuts-, järnvägs-, post- och telefonstationer i Färnebo härad av *Roland Kihlstadius*. Gruvolyckan i Finnmosen 1856 av *Jan Kruse*.

Roten nr 93 (Skelleftebygdens släktfors-kare) Efterlysning avseende Johan Petter Jansson-Eklund född 1866 i Värmskog.

Rotposten 2006:2 (Jönköpingsbygdens Genealogiska Förening) Selma Lagerlöfs-gatan av *Göran Nell* och *Inger Norrlin*.

Skytilen 2006:2 (Romerike Historielag) Eid Skanz på Bjørkelangen av *Per Erik Nilssen*. Om Anders Jakobsson i Köla (1645-1708).

Slækt & Slekt 2006:2 (Solør Slektshistorielag) Opprinnelsen til navnet Purustorpet på Grue Finnskog av *Jan Myhrvold*: bl a om släkten Puurunen i Östmark.

Släktfors-karen nr 99 (Västerbergslagens Släktfors-kare) Stamtavla för Lars Bock född 1708 i Fryksände.

Släkt-historiskt Forum 2006:2 (Sveriges Släktforskarförbund) Efterlysning avseende Lars Larsson Sabel från Botilsäter.

Släkt-historiskt Forum 2006:3 (Sveriges Släktforskarförbund) Efterlysningar avseende Frykerud (Skrage), Karlstad (Westin) och Stora Kil (Skrage).

Släkt-Trädet 2006:2 (Nordvärmlands Släktforskarförening) Notnäs historia av *Bernt Granat*.

Södertälje-Probanden nr 159 (Södertälje Släktforskarförening) Den försvunna silverskatten, sanning eller myt? av *Ingrid Larsson*: om Lång-Christoffer.

Övrigt

Arosiana 2006:2 (Västerås Släktforskar-klubb) Oäkta barn av *Ingemar Widestig*.

Genealogen 2006:1 (Norsk Slektshistorisk Forening) Husmannsvesenet på 1600-, 1700- og 1800-tallet av *Lars Løberg*. Deutsche Zentralstelle für Genealogie, Leipzig av *Tore H Vigerust*.

Slekt og Data 2006:2 (DIS-Norge) Skipslistene på Ellis Island – hva kkan vi finne? Av *Laila N Christiansen*.

Släkt-historiskt Forum 2006:2 (Sveriges Släktforskarförbund) Gravvård för framtiden av *Kent Andersson*. Flygfoton en glömd källa till kunskap av *Hans Egeskog*.

Västanbladet 2006:3 (Göteborgs-Regionens Släktfors-kare) "Fader okänd" – ett problem i släktforskningen av *Malin Juvas*.

Västgötagealogen 2006:2 (Västgöta Genealogiska Förening) Skråväsendet av *Lisbeth Svahn* och *Inger Holmquist*.

Arvid Grundstedt var min far. Efter folkhögskola i Molkom och skogsskola i Hammarsebo utanför Oskarshamn var han bl.a. skogsvaktare vid Uddeholmsbolaget. Håkan Olsson på Aspåsen var hans ff ff och en på sin tid känd rimsmidare i bygden, det sägs att han t.o.m. talade rimmat. Arvids ff f, står angiven i kyrkböckerna som bergsman i Grunds-jöhyttan, Nordmark. En broder till denne var Per Håkansson ("Per Håksa"), som på Aspåsen var en av de första lant-handlarna i Värmland, kommunalt engagerad och initiativtagare till kyrkogård-sportarna i gjutjärn vid Sunnemo kyrka. Farfar Nils Olsson Grundstedt tog namnet Grundstedt mellan 1846-52 efter Grunds-jön/Grunds-jöhyttan i Nordmark.

Litteratur:

Sunnemo socken (1953).

Harry Blomberg: *Om Skeppet Skulda och Mördaren Nordlund. Axplock ur skilling-poesin* (1923).

Nathan Hedin: *Fryksdalsprofiler och annat värmländskt* (kapitlet "Lanthandel").

Ove R. Grundstedt
Aspängsvägen 2
182 39 Danderyd
08-755 75 96
ove.grundstedt@telia.com

www.genealogi.se/varmland

Upprättad för Arvid Grundstedt f. 6/2 1899 i Björkhult, Sunnemo(S)					f (2) t Ove R Grundstedt. Orter i (S) län om inte annat anges	
Generation I	Generation II	Generation III	Generation IV	Generation V		
Nr 2-3 (1)	Nr 4-7	Nr 8-15	Nr 16-31	Nr 32-63		
Nr 2, far	Grundstedt	Storm, Olof Håkansson. Bergsman	Olsson, Håkan	Håkansson, Olof	1736, Sunnemo - 4/9 1782	
Grundstedt	Nils Olsson	f. 25/11 1793, Sunnemo, Aspåsen	14/11 1770, Sunnemo - 1845, Sunnemo	Persdotter, Annika	1740 - 18/3 1780	
Emil Nikolaus	Torpere	d. 19/9 1866, Brattfors, Pardixhyttan	Eriksdotter, Anna	Halvardsson, Erik	1734, Sunnemo - 20/1 1803, Sunnemo, Björkil	
Skogsarbetare, torpare	f. 17/2 1825	g. 26/12 1816	8 24/9 1768, Sunnemo - 1841, Sunnemo	Erlandsdotter, Lisen	1735, Sunnemo - 21/1 1820, Sunnemo	
f. 29/6 1864	Nordmark, Grundsjö.	Nilsdotter, Stina	Jansson, Nils. Bergsman	Nilsson, Johan. Bergsman	1710, Nordmark, Grundsjön - 26/5 1793	
Sunnemo, Aspåsen	d. 27/8 1876	f. 14/11 1791, Nordmark, Grundsjö.	12/10 1737, Nordmark - 1804, Nordm.	Persdotter, Maria	26/10 1712 - 21/12 1794, Nordmark, Grundsjön	
d. 1/11 1951	Sunnemo, Aspåsen	d. 21/12 1833, Nordmark, Grundsjö.	Svensdotter, Maria			
Sunnemo	g. 26/12 1847	4	9 1748 - 2/11 1812, Nordmark, Grundsjön			
g. 26/12 1889	Persdotter	Nilsson, Per	Olsson, Nils	Persson, Olof	I N Råda, Skymnäs Ö	
	Lena	f. 8/9 1773, N Råda, Skymnäs Ö	28/7 1748, N Råda - 10/2 1797, N Råda	Persdotter, Britta		
Nr 1. ansökare		d. 22/8 1837, N Råda, Skymnäs Ö	Persdotter, Britta	Nilsson, Per		
Grundstedt	f. 18/2 1820	g. 1811	10 30/12 1747, N Råda - 5/1 1820, N Råda	Nilssdotter, Britta	Från N Råda, Skymnäs Ö	
Arvid Folke	N Råda, Skymnäs Ö	Persdotter, Kerstin	Olofsson, Per	Nilsson, Olof	20/1 1729, N Råda, Bogerud S - 1795	
Vägmästare	d. -	f. 20/9 1788, N Råda, Bogerud N	12/2 1758, N Råda - 7/3 1815, N Råda	Persdotter, Ingeborg	d. 20/7 1793 N Råda, Bogerud S	
f. 6/2 1899	Sunnemo, Aspåsen	5	Persdotter, Lena	Jonsson, Per	19/9 1741, N Råda, Bogerud N - 17/11 1816	
Sunnemo, Björkhult			11 8/8 1764, N Råda - 2/1 1847, N Råda	Persdotter, Anna	23/1 1743, N Råda, Skoga S - 26/4 1820, N Råda	
d. 5/12 1962	Olsson	Olsson, Olof	Larsson, Olof			
Uddevalle(O)	Håkan	f. 5/9 1766	f. 1723, Sunnemo, Gräs/Rud			
g. 24/9 1927 [SDB]	Torpere	d. 1820, Sunnemo, Viljamsbol S	Nilsdotter, Marit			
	f. 11/8 1817	12 f. 1726				
Vilhelmsson	Sunnemo, Viljamsbol S	Persdotter, Ingeborg	Gullbrandsson, Per			
Anna Theresia	d. 21/4 1893	f. 19/12 1771, Sunnemo, Viljamsbol	1732, Sunnemo - 1786, Sunnemo			
f. 28/6 1900, Sunnemo	Sunnemo, Björngården	d. 1844, Sunnemo, Viljamsbol S	Håkansdotter, Marit			
Nr 3. mor	g. 25/9 1853	6	13 f. 1731			
Håkansdotter	Larsdotter	Lars Jönsson	Larsson, Jöns			
Anna	Kerstin	f. 1/2 1798, Sunnemo, Gräs N	f. 29/5 1761, Sunnemo, Gräs S			
f. 6/1 1870	f. 29/12 1829	d. 1844	Jönsdotter, Kerstin	Håkansson, Jöns	f. 1738, N Råda, Håkanbol	
Sunnemo, Björngården	Sunnemo, Gräs N	Bengtsdotter, Maria	14 f. 16/11 1765, N Råda, Håkanbol	Larsdotter, Anna	f. 1738, Sunnemo, Mon	
d. 3/9 1928		f. 9/12 1797, Sunnemo, Duvenäs	Jansson, Bengt			
Sunnemo	7		Persdotter, Anna			
		15				
1/4 2005						

Boktips

Red. K Lundin Araya Nya Bodaboken

Redaktör Kersti Lundin Araya. Boda Hembygdsförening 2001. 190 sidor, inbunden, illustrerad. Inga register.

Året 1952 innebar en betydande omvälvning i Värmland, liksom i landet i övrigt. Många socknar upphörde att vara kommunala enheter. Detta förde med sig ovisshet om framtiden bland landsbygdens människor. I flera fall ledde det till att kommunerna som skulle upphöra bestämde sig för att dokumentera sin egen historia genom en sockenfilm eller en sockenbok.

Till de senare hörde Boda socken i Jösse härad. Den flitige skribenten och forskaren Linus Brodin från Västra Ämtervik fick uppdraget, understödd av en kommitté från socknen. Resultatet blev den 1952 utgivna *En bok om Boda*. Som så ofta blev det ett "måste" för bodabor hemma och i församlingen att ha boken i bokhyllan, och 1988 utgavs Linus Brodins bok i faksimil av hembygdsföreningen.

Brodins bok står sig väl som historisk skildring och speglar särskilt åren kring 1950. Men sedan dess har mer än 50 år gått. Boda finns kvar men har förändrats på ett genomgripande sätt. 1971 blev Boda en del av Kils kommun. De kyrkliga banden till Brunskog och Mangskog fanns kvar till 1992 då församlingen blev en del av Stora Kils pastorat. De månghundraåriga banden till socknarna västerut har upplösts – åtminstone formellt. Boda är dock ännu en del av Jösse härad, ty häradsindelningen ändras inte av moderna förvaltningsreformer.

1992 väcktes i Boda hembygdsförening tanken på att ge ut en ny bok, för att spegla tiden efter 1952. År 2001 låg alltså

boken klar och en anmälan fem år efteråt kan synas vara onödig. Men jag tycker ändå att boken förtjänar uppmärksamhet bland dem som intresserar sig för bygden. Boken finns dock ännu till försäljning, bl. a. på biblioteken i Kils kommun.

På de knappt 200 sidorna avhandlas förstås de för sockenböckerna traditionella ämnena, som kyrkan, frikyrkan, jordbruk, jakt, fiske, nykterhetsrörelsen och skolan men det ges också en del personporträtt på intressanta och originella personer, som den i Boda födde cirkusartisten Erik Söder.

Ganska många sidor ägnas åt hantverk och småindustri. Boda tycks särskilt ha haft många snickerifabriker.

Boken är rikt illustrerad, framför allt med pressbilder från NWT, VF och Arvika Nyheter. Tyvärr har man valt ett alltför litet format, nämligen oktav. Det gör att bilderna inte kommer till sin rätt. Bilderna är annars väl återgivna, men de svarta ramarna kring bilderna kunde man ha varit utan. Layouten med nästan obefintliga marginaler är inte särskilt lyckad, och dessutom saknas ort- och personregister.

Carl-Johan Ivarsson

Medlemsservice och rådgivning

Varje torsdag under hösten kl 16-20 finns en erfaren släktforskare från föreningen på plats i Arkivcentrums forskarsal (läsapparat 20) för att besvara frågor och hjälpa till med problemlösning. Nybörjare får hjälp med att komma igång med sin forskning. Ansvarig kontaktman för medlemsservicen är Lars Gunnar Sander tfn 054-872754.

En förbi- gången källa till dom- böcker?

I Riddarhusarkivet i Stockholm finns en samling stora bundna volymer med domboksutdrag ordnade länsvis. Utdragen gjordes av Adolf Pålman på 1920-talet. De rör av naturliga skäl adeln men ett och annat följer med som ändå kan vara av intresse för den vanliga släktforskaren. Tiden är 1600-talet. Det är alltså fråga om sekundärkällor men man kan så att säga få en snabbare och lättare ingång till de riktiga domböckerna. Volymer är inte så tjock, bara 111 sidor. Vilket är lite jämfört med Älvsborgs ca 350. Stilen är tämligen lättläst. Det finns dessutom en del tillskrifter med hänvisningar till tabell i Elgenstierna och vilken släkt det gäller.

Som brukligt i domböckerna skymtar ett myller av olika mer eller mindre märkliga händelser. Inte bara tvister och problem utan också jordnära ting som lagfart, förpantningar och morgongåvor. I volymen över Älvsborgs län har jag stött på förrymda bisvärmar, tvister om äganderätt till ålfiske, bortkomna silverstop och rätta att hugga ekar för att reparera kronohemman.

Riddarhusets bibliotek och arkiv är öppet vardagar mellan 9 och 12. Det skadar inte att stämma av i förväg så att det inte är stängt av någon anledning. Växeln har telefon 08/723 39 90, e-post kansli@riddarhuset.se samt hemsida www.riddarhuset.se. Hemsidan brukar ange om det är stängt av någon anledning. Volymer står dessutom inte synliga framme i biblioteket utan i ett underskåp till de ordinarie bokhyllorna. Så ta tillfället i akt vid nästa Stockholmsbesök om det inkluderar en vardag. Läget är minst sagt centralt. Och glöm inte att titta på bokhyllorna. Det finns rätt många intressanta småskrifter om olika släkter.

Olle Gyllenhaal

Annons

Höstens kurser

Släktforskning

grundkurs

Lär dig släktforskningens grunder för att kunna arbeta vidare på egen hand eller gå våra fortsättningskurser.

20 tim/5ggr/765:-

Start: Må 25 sept 13.30

Kursledare: Hans Olsson

Släktforskning

fortsättning

För dig som har grundkunskaper men vill komma vidare. Vi fördjupar oss i läktforskningen och forskar tillsammans.

12 tim/3ggr/460:-

Start: Må 30 okt 13.30

Kursledare: Hans Olsson

Gamla handstilar

Lär dig läsa - tyda - och tolka gamla handstilar.

9 tim/3 ggr/360:-

Start: Må 9 okt 17.00

Kursledare: Peter Olausson och Anette Carlsson

Släktforska på dator

Lär dig hantera Sveriges vanligaste släktforskarprogram, Disgen.

12 tim/4 ggr/700:-

Start: To 26 okt 10.00

Kursledare: Gunno Andersson
Datakunskaper motsvarande steg 1 och grundläggande kunskaper i släktforskning krävs.

För information och anmälan
054 - 10 21 40

karlstad@medborgarskolan.se

medborgarskolan

Höstens program

Emigration I, bakgrund och historik

Torsdag 5 oktober kl 18.30

Edberg-salen, Arkivcentrum i Karlstad

Föredrag av Monika Urtti och Gunnel Lunde vid Emigrantregistret.

Därefter bjuder föreningen på fika i Bror Almquist-salen.

Anmäl deltagande till kontaktmannen, Hans Olsson tfn 054-872993

Emigration II, Hur man forskar idag

Torsdag 12 oktober kl 18.30

Edberg-salen, Arkivcentrum i Karlstad

Föredrag av Monika Urtti och Gunnel Lunde vid Emigrantregistret.

Därefter bjuder föreningen på fika i Bror Almquist-salen

Anmäl deltagande till kontaktmannen, Hans Olsson tfn 054-872993

DISGEN-dag

Lördag 28 oktober kl 11.00 – ca 16.00

Vuxenskolan i Säffle, Hamngatan 5

Ledare: Gunnar Jonsson, Säffle.

11.00 – 13.00 Allmän genomgång av DISGEN

13.00 Fikapaus med släktforskarsamvaro

13.45 – 16.00 Genomgång av deltagarnas specifika problem.

Om tiden medger, kan även Genline presenteras.

Avgiften 150 kr inkluderar fika. Max 25 deltagare.

Obligatorisk anmälan till Gunnar Jonsson senast 22 okt:

e-post: kilagenealogen@telia.com. tel: 0533-10559.

Arrangörer: Säfflebygdens SläktforskarGrupp i samarbete med Värmlands Släktforskarförening och Studieförbundet Vuxenskolan.

Arkivens dag

Lördag 11 november

Kronoparkens bibliotek i Karlstad

Tema: mångkultur

Tillsammans med arkiven finns vi på plats och informerar om släktforskning, svarar på frågor, säljer litteratur, demonstrerar databaser mm.

Föreningens ansvarige kontakman för denna dag

är Lars Gunnar Sander tfn 054-872754.

Kartor

Torsdag 16 november kl 18.30.

Edberg-salen, Arkivcentrum i Karlstad

Föredrag av lantmätare Bernt Björn.

Därefter bjuder föreningen på fika i Bror Almquist-salen.

Anmäl deltagande till kontaktmannen K-G Lindgren tfn 0533-14124.

Fikaträff

Torsdag 7 december kl 18.30.

Bror Almquist-salen, Arkivcentrum i Karlstad.

Tema: ordet är fritt !

Vi träffas och får information om det senaste samt ägnar oss åt anbyten och pratar om vår egen släktforskning. Medtag eget fika!

Ansvarig kontakman för denna träff är Jens-Åke Nilsson tfn 054-564783.

Släktforskning på Gammelvala

Släktforskarnas representation på Gammelvala imponerade på besökarna.

Släktforskning har varit ett stående inslag på Gammelvala i snart 20 år. Det var den lokala gruppen i Brunskog, med Sven Haage i spetsen, som tyckte att detta var ett osökt tillfälle att sprida information om släktforskning till ortsbor, "hemvändare" och tillfälliga besökare. Lokalen som används är mycket väl anpassad för ändamålet, det är nämligen släktforskarnas ordinarie lokal med en strategisk placering i området. Sedan fyra år har vi från VSF förstärkt gruppen med vårt material och vår kunskap.

Nytt från ifjol var Brunskogsgruppens utgåvor av de geometriska jordeböckerna

från 1640/41 med varje by på ett eget blad. Originalkartornas färger är något förstärkta och texten om varje bonde är översatt till dagens svenska. Det är Stefan Hensdal som svarat för kartmaterialet och Harriet Grandin som renskrivet texterna. Hittills har man hunnit med två socknar (Brunskog och Boda) men ambitionen är att så småningom täcka in hela Jösse härad.

Redan ifjol presenterades en serie om sju kartor som på ett intresseväckande sätt presenterar utvecklingen i Brunskog från istidens slut till dagens samhälle. Stefan Hensdal har svarat för materialinsamling och utformning. Här bredvid återges ett utsnitt ur kartan, som visar 1600-talet med uppgift om var skattehemman och ham-

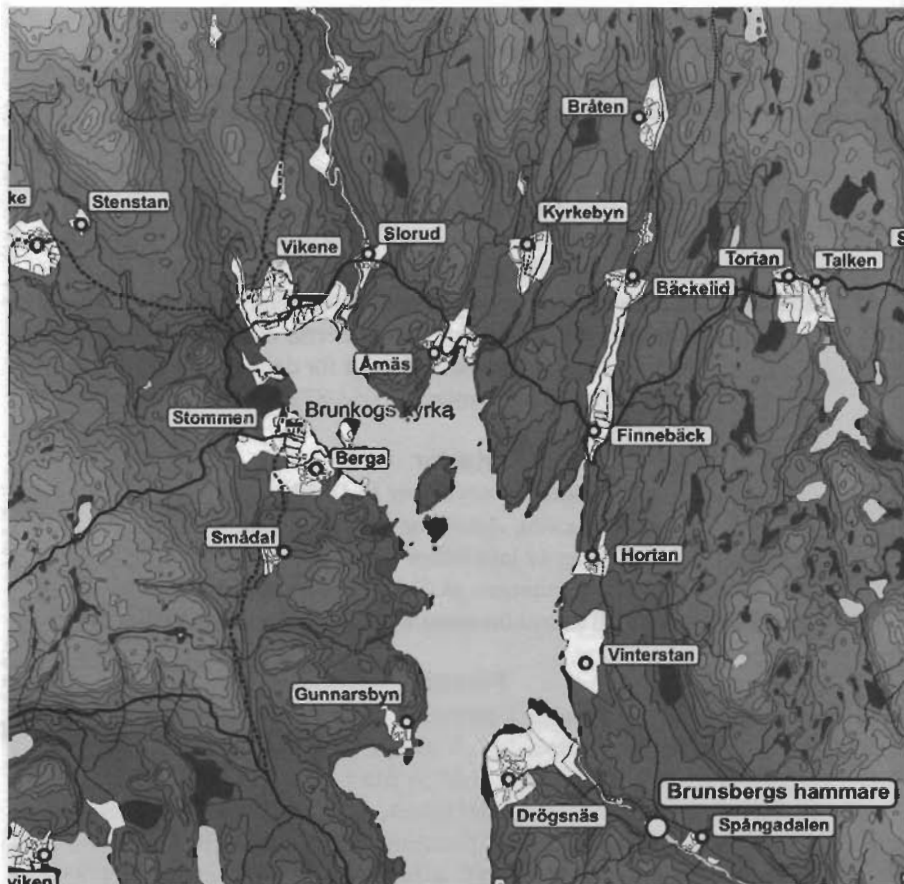
rar var placerade.

VSFs nya utställningsmonter drog också blickarna till sig och bidrog till att många stannade till och läste eller bläddrade i någon av de utlagda publikationerna.

Under inledningen av veckan hade Genline sin rullande lokal parkerad vid informationen, vilket utnyttjades av många som därmed fick en första bekant-
skap med släktforskning via nätet. Informatören, Seth Lund, gladdes särskilt åt de många norska besökarna.

På tisdagen gjorde jag mitt pass i vår monter tillsammans med Gunnar Jonsson. Huvudintrycket från den dagen är solen och värmen. Folk satt helst i skuggan och åt glass. Inne i vår lokal kunde de också få lite skugga, varför det kan vara lite vanskligt att avgöra om de som kom in och bläddrade i böckerna verkligen var intresserade av innehållet eller om det bara var för att få en stunds vila från solen. Några var i alla fall mycket tack-
samma för den hjälp de fick av Gunnar.

Åke Hörnqvist

Utsnitt ur kartan över skattehemman och hamrar i Brunskogs socken på 1600-talet.

Nyhet från mormonerna

Enligt uppgifter i dagspressen och även på Riksarkivets hemsida är mormonerna snart färdiga med sin renskrivning av våra kyrkböcker. "Registret omfattar mellan 15 och 20 miljoner människor från 1600-talet fram till år 1860, säger Riksarkivets chef Thomas Lindstrand" (DN 15/7-06).

Själv har jag inte varit inne och tittat på denna sajt. Men jag skulle vara mycket tacksam om du som har lite erfarenhet av den, skulle kunna skriva en liten notis i nästa nummer om dina erfarenheter av detta material.

Åke Hörnqvist

Ett besök i Gåsborn

Gåsborns socken gränsar i öster till Västmanland, i norr till Dalarna och ingår i Filipstads Kyrkliga Samfällighet. Idag bor det knappt 300 personer i socknen att jämföra med drygt 2.000 personer på 1880-talet.

Hembygdsföreningen har en mycket framträdande ställning på orten. Kärnan i föreningen utgörs av en studiecirkel bestående av 15 personer - 5 % av befolkningen (!). De har sedan starten för snart 20 år sedan, givit ut inte mindre än tre digra volymer om fastigheterna i de olika byarna och deras ägare under 1800- och 1900-talet samt en hel del personalia. En fjärde är på gång. Den kommer att omfatta den norra delen av socknen d v s byn Älvsjöhyttan med omnejd. Bo Eriksson - som är vårt lokalombud i Gåsborn - är ledare för cirkeln och har svarat för sammanställning och redigering av materialet. När jag bläddrar i böckerna, är min spontana reflektion att dessa måste vara en guldgruva för de som har sina rötter där.

Att det lokalhistoriska intresset är så starkt i våra östliga socknar, beror förmodligen på att bergshandlingen har lämnat efter sig många handfasta spår i form av hyttruiner och gruvhål. Dessutom producerades inte bara malm och järn utan också ett omfattande statistiskt material och inte minst en dynamik, som klart skiljde sig från jordbruksbygdens. Detta har tidigt dragit till sig duktiga forskare, som belyst de mer grundläggande faktorerna i den ekonomiska historien. Deras resultat har sedan lockat till sig många engagerade hembygdsforskare. Det helt avgörande fundamentet är den doktorsavhandling, som förre rektorn för Filipstads Samrealskola Jalmar Furuskog lade fram 1924, "*De värmländska järnbruken*". En som säkert läste detta verk med stort intresse var dåvarande överläraren i Gåsborn, Nils Helger. 1951 gav han ut klassikern "*Gåsborns socken*".

Den blev så efterfrågad att hembygdsföreningen låtit trycka upp faksimilutgåvor först 1989 och nu helt nyligen (2006). En lokalt mycket välkänd och produktiv släkt- och hembygdsforskare gick ur tiden 1983, Albert Palmqvist. Under samlingsrubriken "*Filipstads Bergslags Arkiv*" gav han ut inte mindre än 24 häften och sex andra skrifter. Som ett sista uttryck för bygdens intresse, kan nämnas att Filipstads Tidning under åren 1965 - 1985 publicerade hundratals artiklar under rubriken "*Strövtåg i hembygden*", skrivna av Gösta Eriksson - far till vårt lokalombud.

Hur står det då till med intresset idag? Och då tänker jag i första hand på den mer renodlade släktforskningen. Till att börja med har jag tittat efter i vårt medlemsregister. Där hittar jag 15 personer från Filipstads Kommun och två från Storfors. Sedan ringde jag upp Jan Fröding, bibliotekarie i Filipstad, och ställde samma fråga. Han bekräftade att intresset är tämligen svalt trots att biblioteket har en Genlinedator och två läsapparater.

Just den dag då jag pratade med honom var Genslinebussen på besök och Jan berättade att han fått Filipstads Tidning att ta in en notis om det kommande besöket. När jag därefter ringde Seth Lund i bussen, tyckte han att responsen var klart över genomsnittet. I medeltal har han 15 - 20 besök per dag men i Filipstad var det gott och väl 20 st. När jag avslutningsvis frågar Bo Eriksson hur ofta han får förfrågningar med genealogisk inriktning blir svaret: Åjo, det händer allt ibland, men de flesta som kontakter mig är bosatta utanför kommunen en del så långt borta som i USA.

De av våra läsare som vill veta mer om Gåsborn, är välkomna att ring Bo på tel nr 054 - 18 55 84 eller skicka mejl till bo.eriksson5@comhem.se

Åke Hörnqvist

LOKALOMBUD

Föreningens utgivning av böcker och register

Föreningen säljer ett antal publikationer, både egna och medlemmars. Medlemmar som önskar annonsplats för egna publikationer, kontakta ordföranden. Medlemmar får 10% rabatt på föreningens egna publikationer, markerade med *. Ange ditt medlemsnummer när du beställer. För angivet pris tillkommer porto. Order som överstiger 500:- skickas per postförskott, övriga faktureras. Egna publikationer kan även köpas direkt hos föreningens sekreterare. Vi rekommenderar beställning via brev till sekreteraren eller e-post till vsff@telia.com. Vid slutförsäljning kan dröjsmål uppstå under trycktiden.

Register till Högeruds sockens ministerialböcker

Registrerade av
Rune Hansson, Varberg.
Redigerade av Carl-Johan
Ivarsson och Gunnar Jonsson.

Födde 1689-1920
3763 poster
225 sidor A4
Pris: 175:-*

Vigde 1697-1920
961 poster
78 sidor A4
Pris: 75:-*

Döde 1689-1920
2692 poster
118 sidor
Pris: 100:-*

Register och avskrifter

Bogen

Carl-Johan Ivarsson

Fb, Vb, Db 1850-1920 225:- *

Botilsäter

Arbetsmarknadsprojektet Cresco

Födde 1721-1920 225:- *
Vigde 1721-1920 110:- *
Döde 1721-1920 150:- *

Bro

Framtidshuset i Säffle/Reliken

Födde 1692-1835 225:- *
Födde 1836-1920 225:- *
Vigde 1692-1920 150:- *
Döde 1689-1920 190:- *

Brunskog

Rolf Brodin

Husförhör 1760-1763 50:- *
Sven Haage
Födde 1688-1815 275:- *
Födde 1816-1865 275:- *
Födde 1866-1930 275:- *
Vigde 1691-1930 225:- *

Ekshärad

Mats Hellgren

Födde 1665-1722 200:- *
Födde 1723-1799 140:- *
Förs. bok 1665-1750 200:- *

Eskilsäter

Framtidshuset i Säffle/Reliken

Födde 1688-1920 225:- *
Vigde 1688-1920 100:- *
Döde 1688-1920 125:- *

Fryksände

Knut Malmström

Födde 1707-1765 225:- *

Glava

Arbetsmarknadsprojekt i Arvika

Födde 1696-1817 220:- *
Födde 1818-1872 220:- *
Födde 1873-1920 220:- *
Vigde 1699-1920 175:- *
Döde 1696-1920 240:- *

Gunnarskog

Carl-Johan Ivarsson

Vigde 1688-1920 225:- *
Födde 1688-1799 225:- *
Födde 1800-1842 225:- *
Födde 1843-1871 225:- *
Födde 1872-1920 225:- *
Döde 1688-1843 225:- *
Döde 1844-1920 225:- *

Huggenäs

Framtidshuset i Säffle/Reliken

Födde 1744-1920 175:- *
Vigde 1761-1920 90:- *
Döde 1761-1920 100:- *

Högerud

Rune Hansson, Varberg

Födde 1689-1920 175:- *
Vigde 1697-1920 75:- *
Död 1689-1920 100:- *

Kila

Gunnar Jonsson

Födde 1640-1817 225:-
Födde 1818-1900 225:-
Vigde 1689-1900 120:-
Bouppt. 1744-1859 60:-

Lysvik

Arne och Moira Linnarud

Fb, vb, db 1692-1793 350:-
fb, vb, db 1793-1821 250:-

Utnyttja din medlemsrabatt!

Medlemmar får 10% rabatt på alla publikationer som ges ut av föreningen, markerade med *.

Millesvik*Arbetsmarknadsprojektet Cresco*

Födde 1688-1920	165:- *
Vigde 1688-1920	70:- *
Döde 1688-1920	100:- *

Norra Råda*Mats Hellgren*

Födde 1725-1769	140:- *
------------------------------	----------------

Ny*Arbetsmarknadsprojekt i Arvika*

Födde 1688-1840	200:- *
Födde 1841-1920	200:- *
Vigde 1688-1920	145:- *
Döde 1688-1920	190:- *

Stavnäs*Jan Thimberg*

Födde 1687-1775	170:- *
Födde 1776-1850	200:- *
Födde 1851-1920	225:- *
Vigde 1687-1920	225:- *
Döde 1687-1820	225:- *
Döde 1821-1920	225:- *

Sunne*Margit Olsson och Arne Linnarud*

Fb, Vb, Db 1669-1736	300:- *
Fb, Vb, Db 1737-1758	300:- *
Fb, Vb, Db 1759-1774	300:- *
Fb, Vb, Db 1775-1793	350:- *

Södra Ny*Framtidshuset i Säffle/Reliken*

Födde 1738-82, 1823-1920 ...	190:- *
Vigde 1739-1920	110:- *
Döde 1739-1920	125:- *

Tveta*Framtidshuset i Säffle/Reliken*

Födde 1687-1829	165:- *
Födde 1830-1920	165:- *
Vigde 1730-1766, 1778-1920 .	100:- *
Döde 1687-1920	170:- *

Vitsand*Framtidshuset/Reliken, Säffle*

Födde 1824-1869	175:- *
Födde 1870-1920	175:- *
Vigde 1824-1920	95:- *
Döde 1824-1920	140:- *

Väse*Anette Carlsson och Sigvard Boström*

Vigde 1683-1930	300:- *
------------------------------	----------------

Älgå*Arbetsmarknadsprojekt i Arvika*

Födde 1688-1835	225:- *
Födde 1836-1924	225:- *
Vigde 1688-1920	125:- *
Döde 1687-1920	160:- *

Ölserud*Arbetsmarknadsprojektet Cresco*

Födde 1754 - 1920	225:- *
Vigde 1754 - 1920	60:- *
Döde 1754 - 1920	100:- *

Östmark*Kerstin Risberg*

Födde 1765-1820	240:- *
------------------------------	----------------

Ortregister*Gunnar Jonsson*

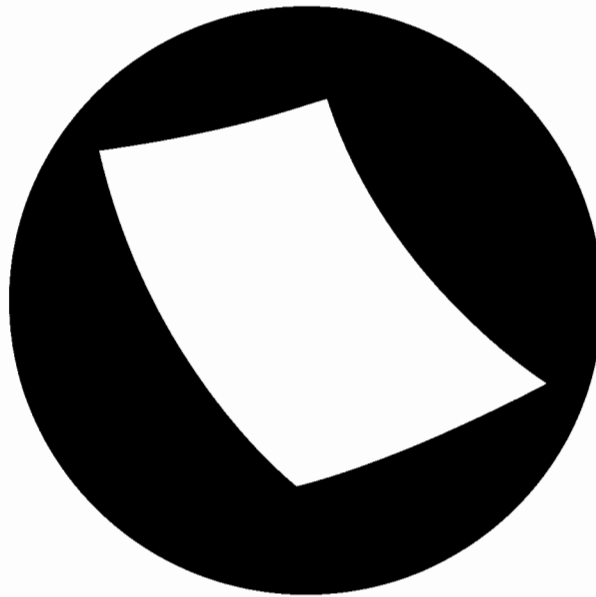
Värmland (2:a utgåvan)	70:- *
Dalsland (2:a utgåvan)	45:- *

Värmländska Antavlor 1-50Antavlor publicerade i VärmlandsAnor 1990-1997. **140:- *****Värmländska Antavlor 51-100**Antavlor publicerade i VärmlandsAnor 1997-2004. **90:- *****Arbetsvandringar Värmland Härjedalen**under 1800-talet **100:- ****Roger Alderstrand o ABF Härjedalen**Litteratur***Anor och anekdoter**Värmlands Släktforskarförenings jubileumsbok 2003. 25 författare skriver om släktforskning och Värmland. **100:- *****En kyrkoherdes vardag Ekshärad 1700-1758***Mats Hellgren*Andreas och Bengt Piscator, kyrkoherdar, har fört anteckningar om allt som tilldragit sig i prästgården. **150:- *****Boställen i Säffle kommun***Sven Johansson*Över 7000 namn på herrgårdar, gårdar, torp, backstugor och andra bostadshus. CD-skiva, Excelformat. **90:- *****Ölme Härads Dombok 1629 - 1650***Axel Em. Löf*Nytryck från 1997. Huvuddelen av materialet utgörs av Ölme härads dombok. Dessutom finns ett par protokoll från Visnum och Färnebo härader, Varnums kyrkobok för tiden 1645-50, en mantalslängd för Ölme och Varnum 1642 mm. Häftad, 234 sid. **200:- *****Wermlandsslegten Ekelund***Leif Robertson 2003.*”Slegtbeskrivning öfver Wermlands-slegten Ekelund och dess förgreningar 1500-2000”. 411 sidor, A4, illustrerad, personregister. **250:- *****Kvarnarna vid Rottnafallen***Eric Sundell*Kvarnindustrins uppbyggnad från 1600-talet. Teknik, matning, kvarnbeskrivningar. Andra utgåvan 2003. 110 sidor, personregister. **110:- *****Torp och ödegårdar i Huggenäs***Gunnar Jonsson m.fl.*86 sidor A4 **100:- *****Torp och ödegårdar i Ölserud***Maj Olsson m.fl.*58 sidor A4 **60:- *****Torp i Botilsäter***Britta Johansson m.fl.*47 sidor A4 **50:- ****Övrigt***Antavleblanketter**A3, 6 generationer, 5-pack **15:- *****Nytt från VSF 1984-1991**hel årgång **75:- *****VärmlandsAnor 1992-1998**per nummer **30:- ***hel årgång **100:- *****VärmlandsAnor 1999-2004**per nummer **40:- ***hel årgång **120:- *****VärmlandsAnor 2005-**per nummer **45:- ***hel årgång **140:- ***

Begränsad eftersändning
Vid definitiv eftersändning retur med
den nya adressen till:
Värmlands Släktforskarförening
c/o Lars-Gunnar Sander
Norra Berghaget
667 32 FORSHAGA

B

Föreningsbrev

KNAPPEN

Miljöcertifierad ISO 14001, Svanenlicensierad

Box 5115, 650 05 Karlstad

Tel 054-85 55 00 • www.knappen.se